

MISKEI ÓVODA
OM: 201983
6343 Miske Kisköz 2. Tel: 78/367-035
E-mail: tomiskeovoda@gmail.com

Pedagógiai Program Miskei Óvoda

Tartalomjegyzék

Pedagógiai programunk jogszabályi háttere	4
I. Programunk alapjai	
1. Társadalmi környezet bemutatása	5
2. Szakmai környezet bemutatása.....	6
II. Pedagógiai programunk küldetése, sajátossága	
1. Érzelmi, erkölcsi nevelés.....	6
III. Gyermekkép, óvodakép	
1. Gyermekkép	7
2. Óvodakép.....	7
IV. Az óvodai élet megszervezése	
1. Személyi feltételek	8
1.1. A pedagógus szerepe az óvodai nevelésben	8
1.2. A pedagógiai asszisztens szerepe az óvodai nevelésben.....	8
1.3. A dajkák szerepe az óvodai nevelésben.....	8
2. Az óvoda szűkebb és tágabb környezete	
2.1. Tárgyi adottságok és feltételek.....	9
2.2. A program megvalósítását támogató eszközök, felszerelések	9
3. Szervezeti és időkeret	
3.1. A napirend kialakításának alapelvei.....	10
3.2. A hetirend kialakításának alapelvei.....	10
V. Nevelési feladatrendszerünk	
1.1. Az egészséges életmód alakítása	11
1.2. Az óvoda egészségvédő programja.....	12
2. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása	14
2.1. Anyanyelvi nevelés.....	14
2.2. Értelmi fejlesztés.....	14
2.3. A művészeti nevelés adta lehetőségek.....	15
3. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	15
3.1.Érzelmi, erkölcsi nevelés	15
3.2. A közösségi normák és szabályok megalapozása	17
VI. Az óvodai élet tevékenység formái	
1. A játék értelmezése	17
2. Vers - mese	19
3. Ének – zene, énekes játék, gyermektánc	20

4. Rajzolás, mintázás, kézimunka	21
5. Mozgás.....	22
6. A külső világ tevékeny megismerése, a matematikai műveltség megalapozása	
6.1. Környezeti nevelés	23
6.2. Környezetvédelem	23
6.3. Matematikai nevelés.....	23
7. Óvodai munkatevékenység	24
8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás	25
VII. Óvodánk hagyományai, ünnepei	26
VIII. Óvodánk integrációs programja	
1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel kapcsolatos pedagógiai tevékenységek.....	29
1.1. A sajátos nevelési igényű gyermekek befogadása és fejlesztése.....	29
1.2. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek.....	33
1.3. Kivételes képességű gyermekek, tehetségigérettek.....	34
1.4. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.....	36
1.5. Óvodai fejlesztő program.....	37
1.6. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	39
1.7. Multikulturalizmus, interkulturalizmus	39
IX. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	40
X. Az óvoda kapcsolatrendszere	42
1. A család – óvoda kapcsolata.....	42
3. Egyéb kapcsolatok	42
XI. A pedagógiai munka dokumentációja – a nevelés tervezése	44
1. A gyermekek értékelése intézményünkben	45
2. A DIFER fejlődésvizsgáló rendszer	46
XII. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	48
Legitimációs záradék.....	50

PEDAGÓGIAI PROGRAMUNK JOGSZABÁLYI HÁTTERE

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 1997. évi XXXI. tv. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról és módosításai
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 2013. évi CXXXVII. tv. a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC tv. módosításáról
- 2017. évi LXX. tv. a nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC tv. módosításáról
- 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2023. évi LII. pedagógus új életpálya törvény és a hozzá tartozó 401/2023.(VIII.30.) sz. végrehajtási rendelet
- 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI Rendelet (és módosításai) a nevelési-oktatói intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról és módosításai
- 32/2012. (X.8.) EMMI Rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és egyenlőségük biztosításáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI Rendelet - Jegyzék a nevelési-oktatói intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről és módosításai
- 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet (és módosításai) a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992.évi XXXIII. tv. köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról.
- Az 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról

Egyéb dokumentumok:

- Együttműködési megállapodás, amely létrejött Miske Község Önkormányzata valamint a Miskei Óvoda és a Miskei Sporthorgász Egyesület között 2019.
- Együttműködési megállapodás, amely létrejött Miske Község Önkormányzata valamint a Miskei Óvoda és a Rozmaring Hagyományőrző Egyesület között 2019.

I. Programunk alapjai

1. Társadalmi környezet bemutatása

Miske kb. 1775 lakosú község, Kalocsától délre, 12 km-re fekszik. A lakosság száma folyamatos csökkenést mutat a halálozások és a születések arányát tekintve. Szlovák néphagyományokkal rendelkező település, de mára csak az idősebbeknél és néhány középkorú családnál lelhetők meg a szlovák gyökerek. Más nemzetiségű és bevándorló családok is nagy számban találhatóak a falu népességében, de községünkre leginkább a roma családok jelenléte jellemző. A faluban csak az intézmények és néhány vállalkozás ad munkalehetőséget. A fiatalok elköltöznek, sok az idős ember.

A családok szociokulturális helyzete igen szélsőséges, szemmel látható nagy különbségek vannak. Sok a szegény, hátrányos helyzetű család. Ennek oka a munkanélküliség, alacsony iskolai végzettség, nagycsaládok számának növekedése. Óvodánkba járó gyermekek szüleinek iskolai végzettsége igen alacsony, sok a 8, vagy annál kevesebb osztályt végzett szülők száma, akik emiatt munkát sem igazán találnak. Ők többnyire az alacsony jövedelmet biztosító közmunkaprogramban vesznek részt. A magasabb iskolai végzettségű szülők kevesen vannak, azok egy része a környező városban, Kalocsán dolgozik.

1976-ig egy régi épületben működött az óvoda 2 majd 3 csoporttal. 1976-ban készült el a jelenlegi 3 csoportos óvoda. Kisebb-nagyobb felújítás azóta 1999-2000-es évben történt. 2014 nyarán, pályázati úton sikerült az önkormányzatnak az óvoda teljes mértékű felújítását megvalósítani. 2020 nyarán a Magyar Falu pályázati program támogatásával óvodánk udvarát újítottuk fel. Udvarunk évről évre szebb, virágosabb, zöldebb. Kertünkben többféle zöldséget is termesztünk a gyerekek nagy örömére.

Községünk egyik legszebb természeti adottsága a falut körülvevő kanálisok, halastavak összessége. A helyi Horgászegyesületnek köszönhetően gyönyörűen kialakított és gondozott területről van szó, ahol a miskei és vidéki lakosság is kitűnő szórakozási lehetőséghez juthat különböző horgászversenyek és táborok alkalmával. Ez jó lehetőséget biztosít óvodánk számára is, melyet a nevelési év során többször is kihasználunk.

Másik értéke a falunak a templomot körülvevő csodaszép park, melyet szökőkút, térkő, padok és különböző szép növények, fák vesznek körül. A helyet szinte minden évszakban kihasználja a falu népe rendezvények lebonyolítására (esküvő, ballagás). Télen a szökőkút köré közös adventi koszorút készít a falu lakossága, a négy gyertyát közös ünnepléssel meggyújtva. Az óvoda közössége ennek szervezésében minden évben aktívan részt vesz.

A fentiekén kívül a gyermekek neveléséhez kihasználjuk :

- a helyi könyvtár által nyújtott lehetőségeket (mese-vers, környezeti nevelés)
- az óvoda mellett található játszótér a nagymozgás fejlesztésére

2. Szakmai környezet bemutatása:

Intézményünkben három csoport működik. Törekszünk a közel azonos életkorú gyerekeket egy csoportba helyezni. Óvodai munkánkra jellemző a sokszínűség, nyitottság. Szakmai munkánk mottója a minőség, igyekszünk minél több lehetőséget kihasználni a megújulásra, az egymástól való tanulásra.

- 5 óvodapedagógus + 1 fő igazgató (gyermeklétszámtól függően igazgató helyettes)
- 2 szakvizsgázott óvodapedagógus
- 2 német nemzetiségi óvodapedagógus
- 1 pedagógiai asszisztens középfokú végzettséggel
- 3 szakképesített dajka

Hivatalos adatok

Az intézmény hivatalos elnevezése: **Miskei Óvoda**
OM azonosító: 201983

Az intézmény címe és elérhetősége: 6343, Miske Kisköz 2.
Az óvoda székhelye: 6343 Miske Kisköz 2.
Telefon: 06/78/367-035
E-mail: tomiskeovoda@gmail.com
Óvoda honlapja: www.ovoda.miske.hu
Fenntartó : Miske Község Önkormányzata 6343 Miske, Fő utca 18.
Telefon: 06 78 367 004
Az óvoda igazgatója: Vuitsné Enisz Piroska

Az intézménybe felvehető maximális gyereklétszám: 75 fő

A nevelő és oktató munka az óvodában a Pedagógiai Programunk szerint folyik. Pedagógiai Programunkat az óvodai nevelés országos alapprogramja útmutatása szerint dolgoztuk ki. Az óvoda pedagógiai programja sohasem tekinthető befejezettnek, a szükséges módosításokat beillesztjük.

II. Pedagógiai Programunk küldetése, sajátosságai

Érzelmi, erkölcsi nevelés

Az intézmény **legfőbb sajátossága**, hogy **szociális és erkölcsi értékeket** közvetítsen magas színvonalú nevelőmunka által. Ennek alapja az óvodapedagógusok és munkájukat segítő munkatársak szakmai képzettségéből fakadó igényesség. A közösségi normák és szabályok megalapozásával, a magatartási szokások és szabályok betartatásával, a szociális értékrend, a szociális motívumok fejlesztésével, a gyerekek felé közvetítendő értékekkel fokozottan foglalkozunk.

Óvodai nevelésünk célja, hogy az erkölcsi értékek beépüljenek a gyermek és általuk a szülei lelkébe is. Ez átvonul óvodai életünk legtöbb tevékenységformáján, fejlesztésének mozgató területein, áthatja az egész nevelési rendszert. Hangsúlyozzuk a nevelés komplex voltát, az egyes nevelési területek csak elméletben választhatók szét, a gyakorlatban mindig érvényesül az egymásra hatás.

Küldetésünk a gyermekek felé: A gyermek szellemi, lelki, testi értékeit a neveléssel kell felszínre hozni mindazoknak, akik a gyerekért felelősek. A gyermek fejlődése során az ismereteket, tapasztalatokat környezetéből szívja magába. A vele kapcsolatban lévő felnőtt feladata, hogy olyan környezetet teremtsen a gyerekek köré, amely segíti érdeklődését, mozgatja belső kreativitását, és utat nyit a szociális és erkölcsi értékek elfogadására.

Küldetésünk a pedagógusok felé: Az óvodapedagógusok feladata, hogy tapasztalatok és élmények útján szerezzenek a gyerekek olyan pozitív érzéseket, mint a szeretet, a gondoskodás, odafigyelés társaik iránt. Nekünk, felnőtteknek kell mintát adnunk a különbözőségek tolerálására, elfogadására, tiszteletben tartására. Mivel egyre több a részképesség zavaros, tanulási nehézséggel, magatartási zavarokkal küzdő gyermek, így előtérbe kerül az inkluzív pedagógia, az integráció, melyet a különbözőségekhez való alkalmazkodással, differenciálással kívánunk megvalósítani. Egy összetartó, lelkiismeretes munkát végző nevelőtestületi közösség sok kihívást elbír. A mai kor pedagógusát rákényszeríti gyorsan változó világunk a folyamatos megújulásra.

Küldetésünk a társadalom felé: Óvodai munkánk során el kell érniünk, hogy minél több szülő azonosuljon a helyi programunk pedagógiai szellemiségével, legyen gyermekközpontú, és együttnevelésre képes személyiséggel segítse a programunk megvalósulását. A családokkal való kapcsolattartás során az óvoda remélhetőleg egyre több embert segíthet az igaz értékek megtalálására.

III. Gyermekkép - óvodakép

1. Gyermekkép

"A gyermek olyan, mint a tükör. A szeretetet nem kezdeményezi, de visszatükrözi. Ha szeretet kap, viszonzza azt, de ha nem kap szeretetet, nincs mit visszatükröznie."

(Ross Cambell)

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Az egyéni különbségeket toleráljuk, függetlenül attól, hogy etnikai, kulturális vagy pszichofizikai eltérések vannak gyermekeink között. Hangsúlyt fektetünk a különleges bánásmódot igénylő, valamint a hátrányos- illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megfelelő fejlődésének elősegítésére, a meglévő hátrányok csökkentésére.

Olyan gyermekek nevelése a célunk, akik:

- képesek az épített és természeti környezet védelmére, környezetükben jól tájékozódnak,
- nyitottak, vidámak, örülnek a közös élményeknek, be tudnak kapcsolódni a közösség életébe, szokás és normarendszerük megfelelően alakul, fejlődik,
- koruknak megfelelő mértékben empatikusak, társaikkal türelmesek, megértőek, segítőkészek
- akikben kialakul a tanulás alapját képező szándékos figyelem, feladatértés, feladattartás és feladattudat
- kérdéseiket bátran, nyíltan meg tudják fogalmazni, és érzelmeiket ki tudják fejezni
- érdeklődőek, befogadóak az új ismeretek iránt, kreatívak, játszva tanulnak egymástól és a felnőttektől, miközben fejlődnek készségeik, képességeik, kompetenciáik
- egyre önállóbbak, bátor kiállásúak, kiegyensúlyozottak.

2. Óvodakép

Intézményünkben törekszünk a magas szintű szervezeti kultúra működtetésére, amelyben a dolgozói és intézményi célok összeegyeztethetőségével biztosított a folyamatos innováció.

Igyekszünk partnereink igényeit figyelembe véve folyamatosan fejlődni, a közoktatási rendszer új kihívásaival összehangoltságban.

Óvodai nevelésünk célja:

Elősegítsük az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Alapelveink

- A gyermek mindenekfelett álló érdekeit szem előtt tartva sokrétű és változatos tevékenységet építünk be a mindennapokba.
- Nevelési programunk legfőbb eszköze a szabad játék, mely tudatosan szervezett és tervezett tanulási folyamat színtere, mellyel az élethosszig tartó tanulást alapozzuk meg.
- Az óvodai nevelésben a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi, szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A nevelésünk lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását (eltérő fejlődési ütem figyelembe vétele)
- Az alkalmazott pedagógiai intézkedések a gyermek személyiségéhez igazodnak.
- A tevékenységrendszer és tárgyi környezet segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását is.

IV. Az óvodai élet megszervezése

1. Személyi feltételek

Óvodánk a jogszabályi előírásoknak megfelelően rendelkezik a megfelelő személyi feltételekkel. Az elmúlt évek során alkalmazotti közösségünk szinte teljesen kicserélődött, megfiatalodott. A vezetőség szemléletmódja, hogy minél képzetesebb ember töltse be az új állásheleket, és a felvételek során ezt mindig szem előtt tartjuk.

Csoportonként két óvodapedagógus, egy dajka valósítja meg a nevelő munkát. A nevelőmunka sikeres megvalósítása céljából egy pedagógiai asszisztenst alkalmazunk.

1.1 A pedagógus szerepe az óvodai nevelésben

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Az óvoda alapidokumentumaiban megfogalmazott értékeivel egyetért, képviseli azok megvalósulását. Problémaérzékenység, előítéletektől menteskonstruktív magatartás vezérli tevékenységét.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. A szülőkkel való kapcsolat alakítója, fenntartója, ápolója

1.2 A pedagógiai asszisztens szerepe az óvodai nevelésben

Minden esetben együttműködik az óvodapedagógussal, segíti a csoportos és egyéni munka megvalósítását. Egyénileg segíti a gyermekek fejlesztését az előre megbeszélte módszerekkel és eszközökkel. Az átlagostól eltérő fejlődésű gyermek egyéni fejlesztését a szakemberek támogatásával végzi. Közreműködik a dokumentációk, a díszítések, a szabadidős tevékenységek és az óvodai rendezvények sikeres lebonyolításában.

1.3 A dajkák szerepe az óvodai nevelésben

A dajkák az óvodapedagógusok segítői, a nevelésbe való intenzívebb bevonásukat célunknak tekintjük. Társadalmi elvárás, hogy az óvodai nevelőmunkát szakképzett dajkák segítsék. Képzésük során pedagógiai, pszichológiai, egészségügyi ismeretekre tettek szert. A megszerzett ismeretek feljogosítják őket, hogy tudatosabban, eredményesebben végezzék munkájukat.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli. A Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa hetente foglalkozik a beszédhibás gyerekekkel, utazó gyógypedagógus látja el a SNI gyermekeket (a fejlesztő nevelés-oktatáshoz, a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus).

Humán erőforrás	Munkakör	Fő
Pedagógusok	óvodapedagógus	5 fő + 1 fő igazgató
Pedagógiai munkát közvetlenül segítő	pedagógiai asszisztens	1 fő középfokú végzettséggel
Pedagógiai munkát közvetlenül segítő	dajka	3 fő (mindhárom szakképzett)

2. Az óvoda szűkebb és tágabb környezete

2.1. Tárgyi adottságok és feltételek

Tárgyi feltételeink: az óvoda 3 csoportos, a beépített terület 540 m², az udvar 792 m². Az óvoda épülete és udvara színtere az óvodai életünknek. Óvodánk nagy udvarral ellátott épület.

A csoportszobák nagysága megfelel a gyermekek létszámának. Minden csoportszoba egyforma nagyságú, azonos elrendezésű, a mellékhelyiségek szintén. Mindegyikhez tartozik egy öltöző padokkal, fogasokkal ellátva, továbbá mosdó és egy WC külön-külön. Gyermekegyakat, ágyneműket a csoportszoba mellett beépített szekrényben tartjuk.

A termék megvilágítása jó, szellőzése szintén. Tornateremmel nem rendelkezünk, így a testnevelést, a mozgásos játékokat a teremben vagy a teraszon, ill. az udvaron végezzük. Az alvás, játék, étkezés szintén a teremben zajlik.

Az óvoda másik felében, melyet a folyosó választ el a csoportszobáktól, az iroda, nevelői szoba, a konyha, a dajkaszoba, felnőtt mosdó helyezkednek el. A nevelői szobában tartja a külső szakember a fejlesztő foglalkozásokat. Itt található a logopédiai tükör, fejlesztő játékok, asztal, szék a gyerekeknek. Mindhárom csoportszoba az udvarra néz, a csoportok udvar felőli részét fedett terasz különíti el a füves résztől. Rendelkezünk egy homokozóval valamint veteményes- és virágoskerttel.

Az udvar rendben tartásához szükséges szerszámok külön raktárban vannak. A fűnyírást és a karbantartási munkák elvégzését a fenntartó biztosítja. Azokat a feladatokat, amelyek a gyermekek egészséges udvari tartózkodásának feltételei, a dajkák végzik naponta. Az udvari munkához és játékhoz szükséges felnőtt és gyermek eszközöket a raktárban tároljuk.

Szabad játékidőben az óvoda intézményétől 30 m-re található játszótéren a mozgásfejlesztő játékokat használjuk, délutáni pihenőidő után az óvoda udvarán tartózkodunk.

Betegszobával azért nem rendelkezünk, mert 20 m-re van az orvosi rendelő.

2.2. A program megvalósítását támogató eszközök, felszerelések

A játéktevékenységek eszközeinek beszerzése folyamatosan történik költségvetési keretből. Vannak audióvizuális eszközeink, szakkönyveink, tanulást segítő eszközeink, kellékeink.

Sikerült lappal, projektorral, WIFI-vel, CD lejátszókkal, szkenellel, multifunkciós lézernyomtatóval bővíteni IKT eszközkészletünket, aminek segítségével minden korcsoportban kiegészíthetjük a tanulás támogatását a különböző tevékenységi formáknál. A csoportszobák bútorzata, fektető ágyneműje megújult, az óvodai tanulás eszközeinek bővítése is folyamatos, melyeket az óvodapedagógus által készített eszközök is színesítik. A pályázati lehetőségeket igyekszünk kihasználni a korszerűsítés érdekében.

Az óvoda személyzete különös gonddal ápolja, gondozza az udvaron lévő kertet, fákat, virágokat, növényeket. Az elmúlt évek során esztétikusabb lett udvarunk, azonban szeretnénk ezt még tovább fejleszteni. Terveink között szerepel magaságyásos virágoskert kiépítése. Az elmúlt évek során már többször is pályáztunk e célból, de pályázatunk sajnos tartalék helyre került.

Továbbá szeretnénk minden csoport részére laptopot, hiszen egyre többször kell alkalmaznunk munkánk során ezeket az eszközöket.

3.Szervezeti és időkeretek

3.1. A napirend kialakításának alapelvei

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek megfelelő időtartamú tevékenységek. A gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos vagy mikrocsoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki. A nyári időszakban a módosult napirend érvényesül.

Délelőtti tevékenységek:

- játék
- folyamatos vagy közös tízóraiás
- kötött és kötetlen, illetve választható vagy kötelezően választott tevékenységek
- mindennapi mozgás, levegőzés a szabadban

Déli tevékenység:

- közös étkezés
- folyamatos előkészület a pihenéshez

Délutáni tevékenységek:

- délutáni pihenés
- folyamatos ébredés
- uzsonnázás, játék, mozgás

3.2. A hetirend kialakításának elvei

Óvónőink élve a pedagógiai szabadságukkal önállóan határozzák meg a kötött ill. kötetlen foglalkozások arányát az egyes csoportokban.

A kötött foglalkozások főként a nagycsoportban kaphatnak hangsúlyt, ha a csoportban lévő óvodapedagógusok jónak látják.

Mind a fenntartó, mind a szülők igénylik csoportjainktól a nyílt műsorokat intézményi és községi szinten. Az óvodai és falurendezvényekre való felkészülés igényel bizonyos fokú kötöttséget, ez a szerepelni vágyó gyermekeinknek nem okoz gondot.

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. Az óvodánk hetirendje korcsoportonként változó.

Az óvodai élet tevékenységformái, szervezett tevékenységek:

- mindennapos mozgás
- játék
- rajzolás, mintázás, festés, kézimunka,
- mozgás
- verselés, mesélés, dramatikus játékok
- éneke, zene, énekes játék, gyermektánc
- külső világ tevékeny megismerése
- kirándulások, séták, élményszerzés
- ünnepek

V. Nevelési feladatrendszerünk

Az óvodai nevelésünk általános feladatai:

Az óvodai nevelés feladata az óvodás gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítése.

Önfejlesztő szükségletek kielégítése:

- egészséges életmód alakítása
- anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Közösségfejlesztő szükségletek kielégítése:

- érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

1.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmód alakításának célja:

- Az egészség védelmére való nevelés, magatartási szokások alakításával
- A gyermekek harmónikus testi-lelki fejlődésének elősegítése az egészségvédő szokások elsajátíttatása révén: a testápolás, az öltözködés, az étkezés, az egyéni igényeknek megfelelő pihenés, és a mozgás segítségével a helyes életritmus alakítása.
- A nevelési területhez kapcsolódó prevenciós feladatok ellátása az óvodai élet során.
- Alakuljon ki a gyermek igénye a személyi és környezeti higiéniére.
- Az egészséges és biztonságos környezet megeremtésével megfelelő feltételek biztosítása az óvoda egészséges életmódra nevelési feladatainak megvalósításához.

Az óvodai nevelés egyik alaptevékenysége a gondozás. A kisgyermek olyan szükségleteit elégíti ki, amely elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakulásához és megteremti a nevelési hatások kedvező érvényesülésének feltételeit. Lehetőség szerint összehangoljuk a családi és óvodai gondozási szokásokat. A védőnői tisztasági vizsgálatait, ellenőrzéseit havonta beiktatjuk.

A gyermek környezetében (teremben, udvaron) a baleset-megelőzésre ügyelünk, az elsősegélynyújtás az óvónők és a körzeti orvos részéről történik. A gyermekek lelki harmóniájának megtartását, fejlődését a folyosó és a csoportszobák igényesen kialakított dekorációi elősegítik.

Az egészséges életmód alakításának feladatai:

1. A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése.
 - **A gondozási tevékenységek** szintjének megállapítása óvodába lépéskor anamnézis felvételével történik.
 - A gyermekek fizikai, biológiai fejlődéséhez egyéni szükségleteihez igazodó **napirend kialakítása**.
 - **A testápolási szokások** alakítása, rögzítése, korrekciója az intim légkör biztosításával (óvodapedagógusok, pedagógiai asszisztens, dajkák), az önállóság szintjének fokozásával. A gyerekek testének ápolásához szükséges eszközök megfelelő számban való biztosítása, és azok higiéniájának rendszeres ellenőrzése és megőrzése.
 - A gyermekek kényelmes, többretegű, időjáráshoz alkalmazkodó öltözékének alakítása. **Az öltözködés** esztétikájának alakítása személyes példamutatással. Javasolt a „játászóruha” és a váltó fehérnemű. Kötelező a tornacipő és a váltócipő. Az öltözködéssel kapcsolatos tevékenységek, testrészek, ruhadarabok nevének megismertetése. Önállóság fokozása az öltözködés terén az eltérő fejlődési szintek figyelembevételével.
 - Az óvoda nyújtson modellt a családoknak az **egészséges táplálkozás** rendszerének kialakításában. Igyekszünk a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztását csökkenteni, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztását ösztönözni. Heti rendszerességgel kapnak gyermekeink friss zöldséget és gyümölcsöt, valamint gabonapelyheket. A gyermekek igényeinek megfelelően folyamatos étkezést biztosítunk. Figyelembe kell vennünk, hogy a gyermekek étvágyában,

táplálkozási szokásaiban nagy egyéni eltérések vannak. A folyadék pótlásáról a nap folyamán gondoskodunk. Étvágytalanság, válogatás esetén nem kényszerítjük az étel elfogyasztására. Törekszünk az egészséges és korszerű táplálkozás igényének felkeltésére, új ízek megismertetésére. Az étkezéssel kapcsolatos eszközök, ételek nevét ismertetjük. A nap bármely szakában biztosítjuk a gyermekek folyadék szükségletének kielégítését.

- A **nyugodt alvás** feltételének megteremtése, zavaró ingerek megszüntetése. Fontos a csoportszobák alvás előtti alapos szellőztetése. Az ágyak a gyermekek méreteinek megfelelőek. A **pihenés** előtti mesehallgatás, éneklés régóta bevált szokás óvodánkban.
- **Mindennapi szabad mozgás, levegőzés** biztosítása edzettségük erősítéséhez, ellenálló képességük növeléséhez. Nyáron sétákkal, télen szánkózással, hógolyózással biztosítjuk a napi légfürdőzést. Természetes nagymozgások egyéni gyakoroltatása az udvari, játszótéri mozgásfejlesztő eszközökön, ezáltal mozgáskoordinációjuk fejlődik. Mindennapos szervezett mozgás biztosítása. Egészségpedagógiai célunk a testedzés mellett a mozgás megszerettetése, a közös mozgás által kiváltott öröm átélése. Játékos mozgást heti egy alkalommal történő szervezése, ősszel és tavasszal lehetőség szerint az udvaron is. A gyermek fejlettségéhez mérten differenciált segítség nyújtása.
- A családi **higiénés szokások** megismerése és összehangolása az óvodai gondozási szokásokkal. WC használat esetén intimitás biztosítása. A gyermekek tisztaságigényének felkeltése és alakítása. A mosdóban használatos tárgyak, tevékenységek nevének ismertetése. Az energiatakarékos szabályok betartatása (csöpögő, záratlan csapok, felesleges vízfolytatás, „pacsálás”) pazarlás kiiktatása. Köhögéskor, tüsszentéskor a papír zsebkendő rendeltetésszerű használatának alakítása.

1.2. Az óvoda egészségvédő programja

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy nevelési intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a testi-lelki jólétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, mindennapjainkban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

Az egészségvédelmi program tartalma:

➤ Egészséges táplálkozás

Célunk az egészséges táplálkozás és a kulturált étkezés alapjainak megteremtése.

A gyerekeknek napi háromszori étkezést biztosítunk, melyet az étkeztetésért felelős konyháról szállítanak. Az élelmezésvezetőnek az ételekről visszajelzést adunk, étrend összeállítását megbeszéljük. A heti gyümölcs vagy zöldségfogyasztást biztosítjuk, minél gyakrabban legyen teljes kiőrlésű pékáru, zsiradék és a só mennyiségének csökkentése, vegyszermentes ételkészítés használata, az édességek fokozatos csökkentése, különösen a hozzáadott cukorral. A helyes étkezési szokások kialakítása érdekében együttműködünk a családokkal. Tájékoztatásuk céljából a heti étlapot kifüggesztjük, ezzel segítjük az óvodai és az otthoni étkezés összehangolását.

Az étrendtervezés szempontjai:

- a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról szóló 37/2014.(IV.30.) EMMI rendeletnek való megfelelés
- elégítse ki a gyermekek folyadékigényét
- egyes gyermekeknél speciális diétaigények kielégítése (ételallergia, cukorbetegség, érzékenység stb.)
- szülők által hozott gyümölcs- és zöldségnapok beiktatása

Az egészséges táplálkozás jellemzői:

- rövid távon: az óvodás gyermekkel a különböző ízvilágú ételek megkóstoltatása, elfogadtatása
- közép távon: a családdal együttműködve az egészséges étrend kialakítása
- hosszú távon: az egészséges táplálkozás igényének kialakítása

➤ **Mindennapos mozgásos percek, szabad levegőn tartózkodás**

Célunk a mozgás megszerettetése, a gyermek mozgáskoordinációjának fejlesztése.

Minél több szabadban végzett mozgást szervezünk, változatos eszközöket biztosítunk (labda, trambulín, bordásfal, ugráló labda, karika, benti mini csúszda, ugrálókötél, babzsák), a mozgást kevésbé szerető gyermekeket bevonjuk, a dicséretet, buzdítást előtérbe helyezzük.

A mindennapi mozgás, mozgás fejlesztésének jellemzői:

- rövid távon: szívesen részt vesz a mozgásos játékokban
- közép távon: nagyobb kitartással vesz részt a pedagógus által felajánlott mozgásos tevékenységekben
- hosszú távon: élete szerves részének alapja a mozgásos tevékenység

➤ **Testi és lelki egészség fejlesztése**

Célunk a gyermekek testi fejlődése mellett a lelki problémáik feldolgozásának segítése. Sok a családokban lévő konfliktus, amit a gyermekek nehezen tudnak magukban feldolgozni. Kellő tapintattal kell segítenünk ilyen esetekben, hogy megnyugodjanak. A szabad játékot, mint önkifejező eszközt érvényesítjük. A gyermek bizalmát, közlési kedvét fenntartjuk, igyekszünk levezetni belső szorongását.

A testi, lelki egészség fejlesztésének jellemzői:

- rövid távon: mentális alkalmazkodás a közösséghez
- közép távon: a személyiséget érő ingerek és kihívások konstruktív kezelése
- hosszú távon: deviáns magatartáformák elkerülése

➤ **A fenntarthatóság értékeinek közvetítése, környezettudatos magatartás kialakítása**

A fenntarthatóság pedagógiájába tartozik a környezeti nevelés, a természet fenntarthatósága, társadalmi problémák és emberi konfliktusok kezelésére való nevelés, élethosszig tartó tanulás igénye. 2019 őszén együttműködési megállapodás jött létre Miske Község Önkormányzata, valamint a Miskei Óvoda és a Miskei Sporthorgász Egyesület között. A megállapodás célja gyermekeinkben fokozott környezeti felelősség ébresztése, a horgászat, halászat hagyományainak megismertetése. Rögzítésre került, hogy évente több alkalommal az egyesület szakember biztosítása mellett az alábbi programokon való csoportos részvételi lehetőség biztosításával támogatja a környezettudatosságra nevelési tevékenységet:

- vízi és vízparti növény- és állatvilág megismertetése interaktív módon,
- horgászat, halászat hagyományainak, eszközeinek megismertetése.

Ezenkívül évek óta együttműködő kapcsolatot ápolunk egy helyi kecskefarm tulajdonosával, ahová évente több alkalommal is ellátogatunk az állatok megfigyelése, gondozási szokások elsajátítása céljából. Nagy hangsúlyt fektetünk az állatvilág megszerettetésére, pozitív attitűd alakítására.

Óvodánk udvara évről évre szebb, és szeretnénk a jövőben még nagyobb kertet, magaságyást létrehozni. Jelenlegi kiskertünkben növényápolási feladatokat folyamatosan végezhetnek a gyerekek, udvarunkat bokrosítjuk. Célunk, hogy gyermekekben alakuljon ki a növények gondozása iránti felelősség. Energiatudatosságra neveljük a gyermekeket, ha nem tartózkodunk a teremben, leoltjuk a lámpát. Étkezésnél megmaradt tiszta víz újrahasznosítható növények locsolásához. A szelektív hulladékgyűjtés fogalmát ismertetjük. Séták, kirándulások alkalmával folyamatosan gyakoroljuk a természetet óvó - és védő magatartást: szemetet szedünk alkalmanként az óvoda környékén. Nem szemetelünk, nem tépjük le a virágokat, nem tördeljük az ágakat, nem bántjuk az állatokat, csak olyan dolgokat gyűjtünk, amit a természet már elengedett.

Környezettudatosságra nevelés jellemzői:

- rövid távon: a helyes/helytelen hulladék elhelyezés megismertetése
- közép távon: takarékos energiafelhasználás, újrahasznosítás fogalma
- hosszú távon: környezettudatos szemlélet

➤ **Balesetek megelőzése és az elsősegélynyújtás**

Célunk a biztonságos környezet kialakítása a gyermekek és a dolgozók részére. Gondoskodunk a nevelés és oktatás egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtéséről, a gyermekbaleseteket előidéző okok feltárásáról és megszüntetéséről. Amennyiben az óvodapedagógus észleli, hogy egy gyermek balesetet szenved vagy ennek veszélye fennáll, tegye meg a szükséges intézkedéseket.

Az óvoda minden dolgozója ismeri a balesetek előfordulásakor szükséges teendőket, jelentési kötelezettségeket. Az óvoda orvosának ellátó helye az óvodától 20 m-re van, szükség esetén igénybe vesszük.

Minden alkalommal felhívjuk a gyermekek figyelmét a lehetséges veszélyekre, annak helyes megelőzésére, elvárható magatartásra. Projektoros kivetítést végzünk balesetmegelőzés és biztonságos közlekedés témakörben. Ehhez nagy segítséget nyújtanak számunkra pályázaton nyert eszközeink (mágnes tábla, jelzőtáblák stb.), továbbképzésen nyújtott ismereteink.

Az udvari játékszerek bővítésekor a szabvány szerinti megfelelőségre figyelünk. Az igazgatót tájékoztatni kell a balesetveszély forrásokról.

Kiránduláson a gyermek a szülő jóváhagyásával vehet részt (aláírja a szülő). A kirándulásokon a megfelelő számú kísérő személyzetet biztosítjuk.

A balesetmegelőzés jellemzői:

- rövid távon: az eszközök megfelelő használata, veszélyes helyzetek felismerése
- közép távon: a kialakuló veszélyhelyzetek elhárítása, vagy segítség kérése, ide vonatkozó szabályok betartása
- hosszú távon: a veszély-és baleseti kockázatok felmérése, tudatos elkerülése

2. Anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

2.1. Az anyanyelvi nevelés

Valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Alapelvek

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.
- Nyugodt, derűs légkör biztosítása.
- A beszélő magatartás megalapozása, kialakítása.
- Az egyéni fejlődési tempó, sajátosságok figyelembe vétele.
- A gyermek érezze a személye iránti érdeklődést.
- A beszédprodukció tartalmi bővítése szókincs és grammatika jellegű játékokkal.
- A beszédprodukció formai bővítése nyelvi játékokkal, gyakorlatokkal.
- A tiszta beszéd kialakulásának segítése nagymozgások koordinálásával.
- A speciális beszédfejlesztést igénylők számára logopédiai ellátás biztosítása.

2.2. Értelmi fejlesztés:

A játékban fejlődik leginkább a gyermek értelmi képessége, ezért tartjuk a legfontosabbnak a játékba integrált tanulást, mint tanulási formát. Olyan nevelő környezetet hozunk létre, melynek hatására a gyermek tapasztalatokban gazdagodik, emlékezete fejlődik, kritikai képessége erősödik, érdeklődése bővül.

Alapelvek

- A gyermekek tájékozottságának megismerése, feltérképezése.
- Iskolaérett gondolkodás megalapozása: a nevelő környezet segítségével a gyermek eljut a logikailag helyes ítéletek alkotásához, egyszerű viszonylatokban helyes következtetések levonásához.
- Valamennyi értelmi képesség (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség), különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- A felismerés, a megtapasztalás, a saját élményű tanulás felébresztése.
- Több csatornán keresztül (látás, hallás, tapintás, mozgás ..) történő megismerés biztosítása.
- A gyermekek érdeklődésére épülő pedagógiai tervező munka kialakítása.
- A tanulás iránti vágy felkeltése.
- Egyéni különbségek figyelembe vétele, differenciált foglalkoztatási forma alkalmazása.
- A gyermekek produktumának pedagógiai, segítő szándékú értékelése.

2.3. A művészeti nevelés adta lehetőségek, esztétikai szükségletek kielégítése

Alapelvek

- **A vizuális nevelés** során fejlődik ítéletalkotásuk, szabadon elmondhatják saját és mások munkájáról véleményüket, mellyel formálódik személyiségük és látásmódjuk.
- **Éneklés, dalosjáték és gyermektánc** segíti a gyermek kiegyensúlyozott személyiségfejlődését. Népi játékok megismertetése során, hagyományainkat ápolva passzív szókincsük bővítése.
- **Mesélés - verseléssel** emlékeztetük, gondolkodásuk fejlesztése. Rövid történetek, mesék elmondása után ok-okozati összefüggések felismertetése.
- **Dramatikus játékok, bábozás** során a gyermek aktivitásának, önismeretének, fantáziájának, emberismeretének, gondolkodásának, biztos téri orientációjának, kifejezőképességének, mimikájának fejlesztése.

3. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Nevelőtestületünk konszenzus alapján kiemelten foglalkozik e szép nevelési feladattal, áthatja az egész nevelési rendszerünket.

3.1. Érzelmi, erkölcsi nevelés

Míg az ezredfordulót megelőző években inkább a közösségi- csoport érdekének való teljes megfelelést preferáltuk, az elmúlt két évtized óvodapedagógiai gyakorlata azon elméletet erősítette, miszerint az egyén személyes boldogulása függ attól, hogy rendelkezik-e önelemzés, önértékelés és önfejlesztés képességével, illetve képessé válik arra, hogy saját lehetőségeit keresve és felismerve tegyen érvényesüléséért, ne másoktól várja el mindezt.

Célunk az értékrendek átadása, az erkölcsi normák gyakorlása leginkább a szabad játék által.

A gyermek nyitottságára építünk, segítjük a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családnál való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A szocializáció szempontjából különös jelentőségű a közös élményekre épülő közös tevékenységek gyakorlása. Olyan óvodai élet szervezését biztosítjuk, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (pl.: együttérzés, segítőkészség, figyelmesség) és akaratának (pl.: önfegyelm, kitartás, pontosság, feladattudat, szabálytudat) fejlődését, szokás és normarendszerének megalapozását. A gyermek

megtanul alkalmazkodni, együtt érezni, figyelmesnek lenni, lemondani mások javára, érdeklődővé válik mások iránt.

A gyermeki magatartás alakulásának szempontjából modell értékű az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának viselkedése, kommunikációja, bánásmódja. Ha a gyerekek azt tapasztalják, hogy a felnőtt érzékeny a tiszteletre, az udvariasságra, a másokkal való érintkezés módjára, akkor ezeket, a magatartásformákat tudattalanul is átveszik. A nehezen szocializálható, a sajátos nevelési igényű, valamint a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése, megsegítése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakember (gyógypedagógus, logopédus, fejlesztő pedagógus) segítségét kell igénybe venni.

A kiemelkedő képességű gyerekek szintén sajátos foglalkozást igényelnek.

Alapelvek

- Erkölcsi érzelmek dominanciájának biztosítása.
- Az énkép pozitív irányú erősítése.
- Az individuum megismerésével a másság elfogadására nevelés.
- Önfegyelem fejlesztése.
- Identitástudat fejlesztése, alakítása: a családhoz tartozás, a hazához tartozás, nemzetünk nyelve, kultúrája, múltja, szimbólumai és ünnepei.
- Erkölcsi ítéletek tartalmi megalapozása.
- Érzelmek kitörésének háttérbe szorítása, magatartás belső fékjeinek kialakítása.
- Az önérvényesítés és alkalmazkodás harmóniájának megalapozása
 - a) Az interperszonális (személyközi) kapcsolatok formáinak alakítása, mellyel a gyermekek értelmes együttműködésre alkalmassá válnak.
 - b) Az énkép, önértékelés fejlesztése, melynek révén a gyermek képessé válik önálló helyzetmegoldásra, a konfliktushelyzet kivédésére felnőtt segítségére nélkül.
 - c) Értékek, normák kialakítása

A szociális készségeket fejleszteni is tudjuk, hiszen tanítható a szociális viselkedés, ha megfelelő tapasztalatokat nyújtunk hozzá. A megerősítés és a modellnyújtás (a kívánt viselkedés bemutatása- ez a leghatékonyabb) befolyásolja a gyermekek szociális tanulását.

Ezek mellett az utánzásos tanulásnak is fontos szerepe van. A problémamegoldás módszerét akkor alkalmazzuk, ha konfliktus, vita alakul ki a csoportban. A konfliktus megoldásának menete két lépésben történik: a probléma azonosítása, majd a megfelelő megoldás keresése. A megerősítéseknek (jutalmazás, dicséret) nagyon nagy szerepe van a viselkedés befolyásolásában.

A **szerepjátékok** is rendkívül alkalmasak az empátia és a proszociális magatartás fejlesztésére. A játékszituáció megbeszélése és a szerepek kiosztása után minden szereplőnek arra kell törekednie, hogy minél életszerűbb legyen a játéka. Miután a gyerekek egy helyzetet eljátszottak, szerepcsere történik, s így mindenki lehetőséget kap arra, hogy beleélje magát a másik helyzetébe.

Mesék, történetek megbeszélésekor olyan szituációkat ismernek meg a gyerekek, amelyekben szerepelnek az elsajátítandó készségek. Az ezt követő megbeszélés pedig lehetőséget ad a hallottak értelmezésére, elemzésére. A mesék és történetek, olvasmányok gazdag tárháza bőségesen ad alkalmat a helyes és helytelen szociális viselkedések értelmezésére, elemzésére. A gyerekek nagyon szívesen azonosulnak egy-egy mesehőssel, magukénak vallják azok tulajdonságait és tetteit.

Az óvodában a **szabad foglalkozás**, a játék nagyon sok alkalmat kínál a különböző szociális készségek és képességek gyakorlására. Jó példa erre a kapcsolatfelvétel és a társas viszony. Ezek alakulására pozitívan hat a spontán és a szervezett játék vagy foglalkozás, amely a társas lét, az együttműködés rendszeres meglétét feltételezi.

3.2. A közösségi normák és szabályok megalapozása

A gyermekek óvodába érkezésekor megkezdjük a közösségi normák és szabályok elsajátíttatását a gyermekekkel. Fontos az óvodapedagógus segítő, következetes attitűdje.

A gyermek szociális viselkedésének hatékonysága függ a szociális képességeinek kiépülésétől. A kisgyermekkor szocializáció fő színtere a család. Az itt kialakult érzelmi kapcsolatok, a szülők által nyújtott minták és értékek, a szülők szociális kompetenciája, az anya-gyermek közötti kötődés közvetlenül hat a gyermek szociális fejlődésére.

A család után az óvoda befolyásolja legjobban a szociális kompetencia fejlődését gyermekkorban. Ebbe a körbe tartozik a kapcsolatfelvétel, a társakhoz, a pedagógushoz való viszonyulás készsége, a feladatvállalás, a feladattartás készsége, valamint az elemi szintű szociális erkölcsi érzék.

Alapelvek:

- Már óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások biztosítása.
- Az óvónő-gyermek, gyermek-gyermek, gyermek-dajka kapcsolatot pozitív érzelmi töltés jellemezze.
- Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermek kielégítse társas szükségleteit, gyakorolhassa a másság elfogadását.
- Nyílt és őszinte, biztosságot nyújtó, érdeklődő óvodapedagógusok legyünk.
- Udvariassági, kulturális szabályok verbalizálása (kérem, köszönöm).
- Az óvodai dolgozók ismerjék és értsék meg a gyermeket, tolerálják eltérő fejlődésüket.
- Az óvoda világát nehezen elfogadó, kevésbé együttműködő családok felé is közvetítjük az értékeket.
- Fokozottan figyelünk arra, hogy a szociálisan hátrányos helyzetű, nehéz körülmények között élő, nehezen illeszkedő gyermek ne kerüljön perifériára.

VI. Az óvodai élet tevékenységformái

1. A játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. Magában hordja a munka és a tanulás elemeit is. Elválaszthatatlan a mozgástól, a szociális keretektől, személyektől, összefonódik a korai tanulás folyamataival, elválaszthatatlan az érzelmi, szociális, társas fejlődéstől.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítővé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. Az óvodapedagógus jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el. Abban az esetben, ha a gyermekek nyugodtan, problémamentesen játszanak, akkor az óvónő legyen szemlélő, megfigyelő. Ha a játék akadozik, ötletszegény, akkor az óvónő legyen ösztönző, kezdeményező, modellnyújtó. Az önmagában is élményt nyújtó játék alapozza meg a hatékony tanulást.

Az óvodában előtérbe kell helyezni a szabad játék túlsúlyának érvényesülését. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

Célunk: A spontán, önkéntes, elmélyült játék lehetőségének biztosításával a gyerekek egyéni vágyai, ötletei kibontakozzanak, egész személyiségük komplex módon fejlődjön.

Feladataink:

- Zavartalan, nyugodt, kiegyensúlyozott játék feltételeinek megteremtése (alapszabályok betartása, szokások, szabályok betartása.)
- Magatartásmódok, viselkedés, társas kapcsolatok alakítása, közösségi élet szabályainak megismertetése.
- Fejlesztő játékok differenciált alkalmazása a speciális fejlesztést igénylő gyermekeknek, tehetséges gyermekeknek, illetve prevenciók céljára.
- Adjunk teret a gyermeki kezdeményezéseknek, önállóságnak.
- Keltsük fel a magányosan játszó gyermekekben a közös játék iránti igényt.
- Olyan játékszereket adjunk gyermekeinknek, amelyek segítik az elmélyült játék kialakulását és motiváló, fejlesztő hatást váltanak ki.
- A játékeszközök legyenek könnyen tisztíthatóak, esztétikusak és veszélytelenek.
- Egyénre szabottan ajánlunk játéktevékenységet.
- Figyelemmel kísérjük minden gyermek játéktevékenységét.
- Az agresszív játékot, konfliktusokat megszüntetjük.
- Dicséret és buzdítás által hívjuk fel a figyelmet a helyes viselkedésre, az elmélyült, tartalmas játékokra

Fajtái:

Gyakorlójáték

A gyakorló játék örömet okozó újszerű cselekvés ismételtetése. Eszköz-, és anyagigényes, ezért ezekből nagyobb mennyiségre van szükség (húzogatható, egymásra és egymásba rakható, stb...)

A gyakorló játék jelentkezik a konstrukciós és szerepjáték elemeiként is. A gyakorló játékban fejlesztjük a szem-kéz koordinációt, a dominanciát és a térérzékelést.

Szimbolikus szerepjáték

A gyermek játékában különösen a hozzá érzelmi közel álló felnőtteket és társakat utánozza. A szerepjáték feltételezi a gyermek önállóságát, kezdeményezését, melynek során sokoldalúan nyilvánul meg. Szerepjátékban alakítjuk a viselkedéskultúrát, az alkalmazkodó képességet, az aktivitást, a segítőkészséget és a kommunikációs szerepnek megfelelő kifejezőmódot.

Dramatizálás, bábozás

Bábozás során fejlődik a gyermek reproductív, produktív gondolkodása, beszédbeli kreativitása, kifejezőkészsége. Szociális készségeket, beleérző, azonosulási képességeket fejlesztjük, erősítjük. Bábozással a félszegebb gyerekek beszédgátlását is oldjuk. A bábozás alkalmas a mentális sérülések feltárására és terápiára. Intézményünk két bábozószobával rendelkezik, melyhez évről évre egyre több bábot gyűjtöttünk, készítettünk. A bábozás készítésébe (síkbáb) a gyerekeket is bevonjuk. Ez is jó lehetőség az egyéni, differenciált fejlesztésre.

A gyermekek saját elgondolásaik alapján játsszák újra a mesék cselekményét, a szereplők mondanivalóját. Dramatizálással, bábozással erősítjük a pozitív magatartásformát, a kifejezőkészséget, a folyamatos beszédet. A bábozási játékban a gyermekek közvetlenül nyilvánulnak meg, a bábot azért érzik közel magukhoz, mert az még náluk is kisebb, cselekvéseit, sorsát ők irányíthatják.

Építő, konstruáló játék

A konstruáló játék a tapasztalatok hatására a spontán létrejövő alkotások, az előre elgondolt, meghatározott céllal végzett építés. Az építő játék az eszközök és anyagok változatosságát igényli. Meg kell tanítanunk a gyerekeket a konstrukciós eszközök használatára és kezelésére. Kreativitásuk, gondolkodásuk, kezességük fejlesztésében e játékfajta fontos szerepet kap.

Szabályjáték

Pontos, meghatározott szabályok szerint zajlik. Két fajtája:

- mozgásos
- értelmi képességeket fejlesztő játékok

Az óvodapedagógus ügyeljen arra, hogy a gyerekek a szabadon választott játékban is megtartsák annak szabályait, egymáshoz udvariasak és előzékenyek legyenek.

A szabályjátékokban nagy szerepe van a versengésnek is. A gyermekek ebben a játéktípusban az érzelmek változatos skáláját élik át: győzni akarást, indulatok megfékezését, kudarctűrést.

2. Vers, mese

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének kialakítására. A pozitív és a negatív mesefigurák egyaránt alkalmasak a szerepjátékokra, a „más bőrébe bújás” pedig igen jó lehetőség a különböző érzelmek és attitűdök közvetítésére és értelmezésére.

A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek nagy érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

Képeskönyvek, leporellók nézegetésével fejlődik a gyermek esztétikai érzéke. Alvás, pihenés előtt mesét hallgatnak. Játékidőben minden nap kezdeményezünk mesét, rövid történeteket ill. verset. A gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népmeséket, népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, rigmusokat, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág meséit, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveket egyaránt alkalmazzuk.

Kedvelt meséiket szívesen dramatizálják, bábozzák el, miközben aktívan használják szókinccsüket, fantáziájukat. Kreativitásuk itt jut igazán kifejezésre.

Az óvodai nevelés alapértéke az anyanyelv ápolása, a szép magyar beszéd elsajátítása. A szocializációs folyamatban az anyanyelv a gyermeknek eszköz.

Differenciált fejlesztést a játékidőben alkalmazzuk meséléssel, beszélgetéssel, képeskönyv nézegetésével, kötetlen kezdeményezéssel. Lehetőséget teremtünk, hogy bátran kifejezhessék magukat a látott képek segítségével.

Feladataink:

- A mese, vers, élmény legyen a gyermek számára.
- A választott mesék, versek segítsék az érzelmi, erkölcsi nevelést.
- Ösztönözzön az érzelmek megfogalmazására.
- Az irodalmi élmény befogadásához, átéléséhez teremtsünk megfelelő érzelmi légkört.
- Folyamatosan fejlesszük anyanyelvi, nyelvi kultúránkat (önképzés, szakirodalom).
- Beszédünk a gyermek számára követésre méltó, változatos, szemléletes, kifogástalan legyen.

Egyéb irodalmi élmények nyújtása

- Óvodai ünnepek alkalmával a nevelőtestület óvodásaink számára mesedramatizálást, bábozást szervez. Ilyen jellegű programon néhány önként jelentkező szülő is részt vehet. Ezek a rendezvények nemcsak a gyerekek számára hasznosak irodalmi élmény nyújtására, hanem felnőtt közösségünk összekovácsolódását is elősegítik.

- Fontosnak tartjuk, hogy óvodásaink színházi körülmények között is átélhessék a mesék nyújtotta képzelet világát. Hagyománnyá vált óvodánkban a gyermeknapra szervezett meseszínház, melyet a gyerekek a szülővel közösen tekinthetnek meg a helyi közösségi házban.

3. Ének-zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelés eszközeivel személyiségfejlesztés.

*„Aki zenével indul az életbe, az életének olyan kincsét kapja ezzel, amely átsegíti őt a bajon!”
(Kodály Zoltán)*

Nincs olyan ember a világon, aki nem szereti a zenét. Zenélni, énekelni jó és élvezetes dolog. Gyermekünk esetében különösen tapasztaljuk a zene, a tánc jótékony hatását testre, lélekre egyaránt. Minden eltérő kulturális, szociális és nyelvi közegből érkező gyermekünkönél azonos a zene szeretete. A zene stresszoldó hatású, könnyebb a versek memorizálása, kiegyensúlyozottabb lesz a személyiség, jobb lesz a beszédkészség, javul a mozgáskoordináció, szélesebb lesz a szókincs, gyorsabb az idegen nyelvtanulás, növeli a kitartást, fegyelmezettséget.

Intézményünk pedagógusai az Óvodai nevelés országos alapprogramja szerinti személyiségmodellben gondolkodnak: a program valamennyi fejezete kapcsolódik a zenei neveléshez. A zene egyaránt hat a testre és a lélekre. Egészséges életmódra nevel. Fejleszti az anyanyelvet, az értelmet. Közösséget formál, erősíti az erkölcsi érzéket, és az érzelmekre tett hatása is nyilvánvaló.

A népdalok éneklése, hallgatása, a gyermek-, néptáncok és népi játékok, a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. A népi gyermekjátékok, mondókák, népdalok és a hozzájuk fűződő szokások, mozgások, táncok alkalmazásával alapozzuk meg zenei anyanyelvüket. Dalos játékokkal fejlesztjük a csoportban az összetartozás érzését, a szerephez, egymáshoz való alkalmazkodás képességének alakulását.

Ehhez leginkább következő forrásokat használjuk:

- Forrai Katalin *Ének az óvodában* című gyűjteményét például, több mint háromszáz ének és mondóka van benne.
- Szintén több száz szemelvényt tartalmaz a „Törzsök-kotta” (Törzsök Béla: *Zenehallgatás az óvodában* – a szerk.).

Folyamatos fejlődésre van szükségünk ezért ezen kívül még igen színes a repertoár. Sokféle, változatos dalt, kiszámolót, mondókát tanítunk a gyermekeknek. Különböző zenei eszközöket szereztünk be az évek folyamán (xilofon, csengők, dob, triangulum stb), ezen kívül tudunk csettintgetni, ütögethetjük a térdünket, doboghatunk a lábunkkal. Az óvodai foglalkozásokba a népzene mellett igényesen kiválasztott klasszikus és modern zenét is beépítünk. Előnyben részesítjük óvodai ünnepek és rendezvények során a táncos koreográfiák betanítását. A hétköznapokon spontán énekelünk altatáskor, felkeléskor, zenés tornát alkalmazunk, zenére rajzolnak, reggel zenével várjuk az érkező gyermekeket. Megkérdezzük tőlük, mit éreztek zenehallgatás közben, vagy arra kérjük őket, mozogjanak a zenére. A későbbiekben fontos a szülők bevonása is: bemutatni nekik, milyen dalokat tanulunk a gyerekekkel; elhívni őket, hogy jöjjenek be a csoportba, lássák, mit játszunk, hogyan énekelünk. Erre jó lehetőség a nyílt nap a csoportokban.

A képességfejlesztést leginkább mikrocsoporthoz végeztetjük. Az óvodapedagógusok önállóan döntenek el, melyik módszer a legjobb a gyerekeiknek, és pedagógusként miben tudnak hinni. Az a lényeg, hogy higgyen a saját módszereiben, és azonosuljon velük. Cél a zenehallgatóvá nevelés, az alkotókedv növelése, tehetségigéretnek fejlesztése.

A **zenei héten** teljesen kiélvezzük annak lélekemelő szerepét. Hagyománnyá vált az önként jelentkező gyermekek számára házi dalverseny megrendezése. Csoportonként egy közös dallal készülnek a gyerekek az óvodapedagógus segítségével. A dalokat természetesen az életkori sajátosságokhoz

mérten válogatjuk ki. A legjobbak közül - a nevelőtestület véleménye alapján – egy-két gyermeket kiválasztva intézményen kívül is versenyeztetjük őket tavasszal területi versenyen. A zenei hétre gyakran készítünk a gyerekekkel közösen zenei eszközöket (pl. sajtos dobozból dob, fagolyó és hurkapálcából dobverő), amiket a gyerekek különös élvezettel használnak. A hét zárásához általában egy előadót hívunk, aki megfelelő táncos, zenés, hangulatot teremt óvodásaink számára. Az előadásba a gyerekek interaktív módon bekapcsolódnak.

Minden évben lehetőséget teremtünk gyermekeink számára **különböző nemzetiségek kultúrájának bemutatására**. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy három óvodapedagógusunk három különböző (hajósi sváb, fajszi, kalocsai) néptánc egyesület tagja, és a mai napig aktív résztvevői az egyesületüknek saját népviselettel rendelkezve. Így „saját berkek között” tudjuk a gyerekekkel ismertetni a különböző népek kultúráját (népviselet, néptánc, népzene). Mindig nagy örömmel fogadják a gyerekek óvónőjüket népviseletbe öltözve. Ezáltal lehetőséget biztosítunk népi játékok és körjátékok, különböző tánclépések és népi dalok megismerésére, gyermeki népviselet kipróbálására, mely nagyban hozzájárul a gyermekek mozgás- és zenei képességeinek fejlődéséhez. Ez mostanra már hagyománnyá vált intézményünkben, és minden évben biztosítjuk az óvónők számára a „bemutakozási lehetőséget” a hagyományok továbbélése céljából.

Feladataink:

- éneklés, dúdolgatás, hangulatkeltés, élménynyújtás céljából
- a zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése
- tervszerű, tudatos, folyamatos fejlesztő hatások megszervezése
- előadásmódunk legyen tiszta, stílusos, átélt, dinamikailag helyes
- évszakokhoz kapcsolódó dalok, játékok, táncok bemutatása
- a gyermektánc előtérbe helyezése népi zene, modern zene által
- a gyermekek zenei élményhez juttatása
- a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének fejlesztése

4. Rajzolás, mintázás, kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképeségek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Differenciált fejlesztést a reggeli gyülekezésnél, a szabad játékidőben és délután végezzük, egy asztalnál. A gyermekek egyéni fejlettségét figyelembe vesszük, ötletekkel továbblandítjuk ábrázoló készségét, képességét.

Feladataink:

- teremtsük meg a feltételeket (hely, idő, eszköz) a gyermeki ábrázoló tevékenységhez
- motiváljuk a gyermekeket az ábrázolásra
- ismertessük meg az eszközök és anyagok tulajdonságait és a velük való tevékenykedést, a különböző technikák alapelemeit, eljárásait
- fejlesszük a képi gondolkodást, a megjelenítő és konstruáló képességet
- segítsük a gyermeki kreativitás érvényre jutását
- alapozzuk meg a gyermekek esztétikum iránti vonzódását

- a bemutatás, magyarázat, igényelt segítségnyújtás a módszereink között szerepel
- értékelés során figyelembe vesszük a képességbeli különbségeket
- a gyermeki alkotást kezeljük értékként
- környezettudatos szemlélet alakítása az újrahasznosítással

5. Mozgás

A mozgás sokoldalú tevékenység, mely az egész óvodai életet átszövi. Az óvodáskor a természetes helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Ezzel biztosítható a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatása.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Differenciált mozgáslehetőségekkel biztosítjuk a mindennapi mozgást. Az udvari játékoknál, csoportban lévő szabad játék idején alkalmazzuk a fejlesztést. A kötött foglalkozásnál differenciált mozgást biztosítunk a különböző képességű gyermekek részére.

Szervezetten két formában valósul meg, a mindennapi mozgás során (10-15 perc), illetve heti rendszerességgel (életkortól függően) testnevelés foglalkozás alkalmával.

Spontán pedig változó intenzitással az egész nap folyamán jelen van a gyermek játékában.

A mozgás tartalma:

- testnevelési játékok
- gimnasztikai feladatok
- főgyakorlatok

Feladataink:

- a gyermekek egészséges biológiai fejlődésének elősegítése
- szervezetük teherbíró-, ellenálló- és alkalmazkodóképességének növelése
- feltételek megteremtése az óvodai mozgás, torna feladatainak teljesítéséhez
- eszközök, tornaszerek biztosítása
- a mozgás örömeinek megteremtése
- egyszerű, érthető utasítások alkalmazása
- tapintatos hibajavítás
- kézi szerek használatával a finommotorika, a mozgásügyesség fokozása
- mozgáson keresztül a szociális képességek fejlesztése
- prevenciós és korrekciós nevelési feladatok ellátása, ha szükséges szakemberek bevonásával

6. A külső világ tevékeny megismerése, a matematikai műveltség magalapozása

A mikro és makro környezet – benne a matematikai nevelés – megismerése

A külső világ tevékeny megismerése magába foglalja a mikro-makro természeti és társadalmi környezettel való ismerkedést, tapasztalatszerzést (formai, mennyiségi és térbeli viszonyokat). A gyermekek a környezetük közvetlen megismerésével szereznek tapasztalatot annak formai, mennyiségi, nagyságbeli és téri viszonyairól: fejlődik mennyiség, tér- és formaismeretük.

Jelentősen alakul fogalom és szóhasználatuk, nyelvi kifejezőképességük.

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi- tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. Az infokommunikációs eszközök segítségével is bővítjük ismereteiket. Differenciált szervezeti forma: élményszerző séták alkalmával, könyvek nézegetésével játékidőben. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni fejlettségét, tapasztalataikat, beszédkedvét.

6.1. Környezeti nevelés

A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a gyerekek környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását. Fontos, hogy a szülőföldhöz, a nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív érzelmi viszonyokat kialakítsuk. A helyi népszokások felelevenítésével segítjük a hagyományőrzést.

Feladataink:

- vegyük figyelembe a gyermekek meglévő tapasztalatait
- neveljük gyermekeinket arra, hogy környezetüket óvják, védjék; ebben mutassunk a szülőkkel együtt példát
- a tapasztalatszerzés módja az alkalmi és folyamatos megfigyelés, gyűjtés
- érzékeltesük a környezetben lezajló változásokat, az élővilág sokszínűségét, az ember felelősségét az élővilág megőrzésében
- segítsük elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését
- a fenntartható fejlődés érdekében helyezünk hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására

6.2. Környezetvédelem

A környezetvédelem a környezet ismeretén, megbecsülésén, megóvásán alapul, ehhez szükséges a természethez való pozitív érzelmi viszony, mely magába foglalja a tiszteletet mind a természeti, mind a társadalmi környezet iránt. A környezetalakítással és a munkatevékenységgel szorosan összekapcsolódik.

Feladataink:

- Hívjuk fel a figyelmet a környezet óvására, az életfeltételek gondoskodására.
- Alakuljon ki a gyermekekben egymás tisztelete, a gyengébbek védelme, egymás munkájának megbecsülése.

6.3. Matematikai nevelés

Az óvodába kerülő gyermek már rendelkezik bizonyos matematikai tapasztalattal, fogalmakkal. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is

birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.

Célunk a kutatás, keresés, felfedezés, problémamegoldás elősegítése.

Értelmi képességek fejlesztése, különös tekintettel a gondolkodás fejlesztésére. A matematikai nevelés átszövi az óvodai és az óvodán kívüli élet minden területét. Keressünk minél több matematikai összefüggést a természetben, amely által a gyermekek felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli, és téri viszonyokat. (pl.: séta közben, a fák törzsének vastagsága-vékonyága, fák magassága – magas, alacsony, víztükör, tükörkép, út szélessége-keskenysége, előtte, mellette, közötté...)

A csoportszobában elhelyezett eszközök, tárgyak, berendezések alkalmasak az azonosságok, különbségek felismertetésére, sorba rendezésére, csoportosítására, matematikai műveletek végzésére. A matematikai ismereteket bármely tevékenységben lehet bővíteni, társasjátékokban, szabály – és szerepjátékokban (pl.: boltos játéknál gyümölcsök mérése: könnyebb-nehezebb, több-kevesebb) élethelyzetekben. A felajánlott tevékenységekben a kísérletezhetnek, próbálkozhatnak.

A számfogalom kialakulása egy érési folyamat eredménye. Halmazokat képeznek, mennyiségeket hasonlítanak össze. Érzékelik a több-keveseb-ugyanannyi fogalmát, párosítanak bizonyos dolgokat. A tevékenységek során megpróbálnak előállítani ugyanannyit, kevesebbet, többet. A halmaz elemeinek számlálásával párhuzamosan ismerkednek a sorszámokkal. Matematikai műveleteket végeznek (bontás, elvétel, hozzáadás). Az iskolaérett gyermek képes egyszerű matematikai műveletet verbálisan is elvégezni.

Feladataink:

- logikai és matematikai szabályjátékok megismertetése
- gyermeki érdeklődés felkeltése a környezet matematikai jelenségei iránt
- spontán matematikai helyzetek kihasználása játék során
- több érzékszervet megmozgató problémamegoldó képesség fejlesztése
- egyéni, páros, mikrocsoportos tevékenykedtetés
- legfontosabb a gondolkodás és emlékezet fejlesztése
- szükség esetén rávezető kérdésekkel segítség
- készítsük arra a gyermekeket, hogy ötleteiket megvalósítsák, maguk keressenek újabb, többféle megoldásokat
- juttassuk sikerélményhez gyermekeinket
- fejlesszük ítélőképességüket: egy tulajdonság igaz vagy nem igaz; egy összefüggés fennáll-e vagy sem; az állítás igaz-e a konkrét helyzetben
- biztosítjuk a saját tempóban való haladást
- az elvégzett feladatok értékelése a képességekhez mérten történik

7. Óvodai munkatevékenység

Az óvodában végzett munka során célunk, hogy a gyermek azonosuljon a munka céljával, természetesnek vegye szükségességét, élvezze az elért eredményeket. A munka az óvodáskor végéig játékos jellegű marad. A munka felelősséggel jár, gyakorlás hatására kialakul a gyermekekben a munka céljának tudata. A munkajellegű tevékenységek során ismereteket szereznek természeti, társadalmi környezetükről, megtanulják az eszközök használatát, közben természetes módon fejlődnek, egyre önállóbbá válnak.

Célunk a munka megszerettetése, kitartás, felelősségérzet, önértékelés fejlesztése, készségek, tulajdonságok alakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermek közösségi kapcsolatát.

Feladataink:

- értékeljük életkori sajátosságaiknak megfelelően önmagukhoz viszonyítva a munkát
- szoktassuk a gyermekeket a saját személyükkel kapcsolatos teendők ellátására

- társaikért is végezzenek el feladatokat
- ismertessük meg a munkatevékenységek és munkaeszközök nevét
- a munka tevékenységek részmozzanatainak megtanítása, minél több gyakorlási lehetőség biztosításával
- a közös tevékenységek során a csoportra jellemző erkölcsi szabályok – normák alakítása
- a gyermekkel együtt végezzük a munkafolyamatokat
- konkrét, reális értékelést végzünk
- kellő időben, kellő mértékben nyújtunk segítséget
- felhívjuk a figyelmet a munka értékteremtő jelentőségére

Fajtái:

Önkiszolgálás: testápolás, étkezés, öltözködés

Az óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. Rendszeres és folyamatos tevékenység, beépül a mindennapi életbe. A gyermek önkéntességén, nyitottságán, megismerési vágyán alapszik.

A környezet rendjének megőrzése

Az 5-6-7 éves gyermekek részt vesznek a környezetük díszítésében, rendezésében, felhasználják ötleteiket, vigyáznak a csoportszobák rendjére.

Naposság

Közösségi megbízatás, amit 4 éves kortól lehet bevezetni. Feladattudatot, feltétlen figyelem összpontosítást igényel.

5-6-7 éveseknél a naposok munkájukat képesek megosztani, napos társukkal együttműködni, egymásnak segítséget nyújtani. A munka értékelésébe bevonjuk őket, ezzel reális önértékelésük alakul, fejlődik.

Alkalomszerű munkák

Egy részük időről-időre ismétlődik, más részük esetleges. Ilyen munkatevékenység: segítség a kisebbeknek, óvónőknek, egymásnak; ajándékkészítés és egyéb megbízatások.

Növénygondozás

5-6-7 éves korban igyekezzünk úgy megszervezni a növénygondozást, hogy a gyermekek minél önállóbban láthassák el feladataikat.

Udvaron végzett tevékenységek

- Ősszel termés-, falevélgyűjtés, avar gereblyezés, seprés.
- Tavasszal részt vesznek az óvoda környékének rendben tartásában.
- Virágos- és veteményeskert gondozása, locsolása, gyomlálás.

8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A különböző képességű gyermekek optimális fejlesztése differenciált (adaptív) oktatás megszervezését igényli a pedagógustól. Korszerű módszertani megközelítéseket, témaheteket alkalmazunk.

A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése. Megélik a közös tevékenység eredményeit és örömét, a döntés felelősségét. Megtanulnak jobban koncentrálni, fejlődik képzelőerejük, problémamegoldó gondolkodásuk, kipróbálják ötleteiket, viselkedésformákat gyakorolnak. Hangsúlyos szerepet kap az önálló tanuláshoz szükséges tulajdonságok alapozása, a szándékos figyelem, a türelem, a kitartás, a siker- és kudarcűrő képesség. Abból tanul a legtöbbet, amit saját maga érzel, lát, megfigyel, felfedez, tapasztal.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás
- IKT eszközök használata

Célunk, hogy a gyermeket óvodáskor végére felkészítsük a belsőleg motivált tanulásra. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A tanulási folyamatban az IKT eszközöket is alkalmazzuk az ismeretek bővítéséhez, elmélyítéséhez, új információk átadásához, de nem a hagyományos módszerek hátrányára, a módszertani szabadság tiszteletben tartásával.

Feladataink:

- sokoldalú cselekedtetés
- játékos jelleg domináljon
- szemléletes eszközök használata
- egyéni fejlettséghez mért feladatadás
- differenciált értékelés
- tudás, tanulás iránti vágy felébresztése, érdeklődés fenntartása
- érdeklődés, akarat, figyelem erősítése
- holisztikus szemléletmód

A spontán tanulásra a nap minden szakaszában alkalma nyílik gyermekeinknek, míg az óvónő által tudatosan szervezett tevékenységre csak napi néhány alkalommal. A szervezett tevékenységek mennyiségét a gyermekek életkori sajátosságai, a csoport és az egyének fejlettsége határozza meg. A szervezett tanulás lényege, hogy a gyermek meghatározott módon ismerkedik a világgal. Szervezeti formái a kötetlen és kötelező foglalkozás. A kötetlen foglalkozásokon a gyermek az óvónői kezdeményezés hatására önkéntes módon, érdeklődés szerint vesz részt, kötetlen az időpont, a hely és az elhelyezkedés módja. A kötelező foglalkozásokon a gyermekek részvétele nemcsak belső szándékból, hanem az óvónő által kitűzött feladattól is függ.

A tanulás munkaformái:

Frontális forma – Közösségformáló ereje van, lehetőséget ad a vélemények egyeztetésére, egymás fegyelmezett meghallgatására, lehetőséget nyújt a beszédre.

Mikrocsoportos forma – Optimálissá válhat a társakkal való együttműködés, így fejlődik az empátia, tolerancia.

Egyéni munkaforma – Nagy szerepe van a kompenzációban, felzárkóztatásban, tehetség gondozásban. Követi a gyermek egyéni munkatempóját, terhelési igényét, növeli önállóságát.

Óvodánkban mindhárom munkaformát alkalmazzák a pedagógusok.

VII. Óvodánk hagyományai, ünnepei

Az óvodai ünnepek zárt és nyílt jellegűek óvodánkban. Nyílt ünnepeink alkalmával a gyerekek életébe nyernek betekintést a meghívottak. Zárt ünnepeink során a meghittsége, családi légkörre törekszünk.

Az ünneplés pedagógiai szempontból kiemelt lehetőséget kínál a nevelésnek, gondolunk itt a tevékenységi lehetőségekre, az esztétikai élmények hatására vagy a közösségi érzések megmutatkozására. Az ünnepek a hagyományok ápolása, kultúránk megismertetése szempontjából lényegesek. Az aktív és önálló gyermekek nevelésének egyik igen sajátos eszköze a jól előkészített és szépen megformált ünneplés. Az előkészület a csoporton belül közösségi érzések alakítására alkalmat teremt és teret nyújt a gyermekek közötti együttműködésnek. A mindenkori szülői szervezet munkájára

igényt tartunk, segítségüket fokozatosan igénybe vesszük. Az ünneplésnek sok fontos külső megnyilvánulási formája van, felöltözve, szépen megterített asztal mellett ünnepelünk, esztétikusan díszített teremben.

Az óvoda rendezvényei:

Szüreti ünnep: megismerkednek az őszi termésekkel, népzenevel, népi

hangszerekkel, melyre egyszerű lépésekkel, forgásokkal, táncos mozdulatokkal

próbálkozhatnak, lovaskocsizás a faluban, gyümölcsöt fogyasztanak (alma, szőlő, körte)

Zenei hét: népviseleti szokások ismertetése (óvónők népviseletben) interaktív program, dalverseny

Advent: a gyermekek megismerkednek az advent jelképével, segítenek az adventi naptár vagy koszorú elkészítésében, Luca napján ültetnek búzát, segítenek a mézeskalácssütésnél

Mikulás: tudják illedelmesen köszönteni a Mikulást énekkel, versekkel, köszönjék meg az ajándékot, ismerjék meg Szent Miklós legendáját

Karácsony: a családok közösen tekinthetik meg a gyermekek karácsonyi műsorát, illetve maguk is kedveskednek gyermekeiknek rövid műsorral (báboznak, dramatizálnak)

Farsang: készítenek álarcot, szemüveget, tudják, hogy a telet úzzuk, várjuk a tavasz érkezését

Születésnapok: a születésnapost felköszöntik a csoporttársaik

Március 15: a nemzeti öntudatot erősítjük a gyermekekben, ünneppel kapcsolatos fogalmak, jelképek megismertetése IKT eszközök bevonásával

Húsvét: ismerjenek meg locsolóverset, festenek tojást különböző technikákkal, néphagyomány ápolása poderiska, locsolkodás, ajándékok készítése

Nyílt nap: a szülők, tanítók megfigyelhetik a napi tevékenységeket, foglalkozások tartalmát

Nagycsoportosok iskolalátogatása: ismerkedés az iskolával, a tanító nénivel egy tanóra látogatás alkalmával

Könyvtárlátogatások: ismerkedés a könyvtár lehetőségeivel, olvasóvá nevelés

Gyermeknap: a hozzátartozók együtt tölthetnek egy játékos, mozgásos, színházas délelőttöt

Évzáró: a családok megtekinthetik a gyermekek évet lezáró műsorát

Természeti ünnepek:

Október 4. Állatok világnapja: Állatok iránti tisztelet, megbecsülés megalapozása, állatok fontossága a fenntarthatóság szempontjából, természetfilmek megtekintése, állathangok meghallgatása, a településen élő gazdákhöz séta.

Március 22. Víz világnapja: Duna parti kirándulás, kagylógyűjtés, vizes játékok, megismerkedés a víz körforgásával, fontosságával, a víz tisztaságának védelme

Április 22. Föld napja: virágosítás, kertészkedés, veteményezés, ismerkedjenek meg a Föld bolygónkkal, annak védelmével, környezetvédelemmel, fenntarthatóság értékével

Május 10. Madarak fák napja: Miskei Sporthorgász Egyesület inetraktív programja

Vajas parti kirándulással a természet, madarak, fák életének megfigyelése, tapasztalatszerzés, felfedezés, madárvilág megszerettetése az erdész által, fák neveinek megismerése (fűzfa, nyírfa, nyárfa)

Az óvoda nyílt és zárt ünnepei és programjai az évek során változhatnak a szülői igények és a nevelőtestület döntései alapján. Az évenkénti konkrét programokat az éves munkaterv tartalmazza.

Szlovák hagyományok

Községünk régen szlovák nemzetiségű volt. Ma már nagyon kisszámú a szlovák nemzetiségű család, csak az idősebbek beszélik a „tót” nyelvet. Óvodásaink közül már csak 3-4 gyermek esetében vezethető vissza ez a „szlovákság”. Megismertetjük a gyermekekkel a szlovák népszokásokat, ápoljuk a hagyományokat. Verseket, dalokat, táncos játékokat tanítunk, helyi rendezvényeken szlovák nemzetiségű műsorokat készítünk.

VIII. Óvodánk integrációs programja

Inkluzív pedagógia – integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbözőségekhez való alkalmazkodással

Egy élet a kezekben

*„... Ha a gyerekek toleráns légkörben élnek,
Megtanulnak türelmesnek lenni.
Ha a gyerekek bátorítva élnek,
Megtanulnak bízni.
Ha a gyerekek dicsérve élnek,
Megtanulják megbecsülve érezni magukat.*

*Ha a gyerekek méltányosságban élnek,
Megtanulják az igazságosságot.
Ha a gyerekek biztonságban érzik magukat,
Megtanulnak hittel élni.
Ha a gyerekek megerősítve élnek,
Megtanulják magukat szeretni.
Ha a gyerekek elfogadva és barátságban élnek,
Megtanulják megtalálni a szeretetet a világban. „
Dorothy Law Holte*

Óvodai nevelésünk során nagy hangsúlyt fektetünk befogadó (inkluzív), másságot elfogadó óvodai környezetben a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek életminőségének javítására, beilleszkedési esélyük növelésére, szocializációjuk segítésére.

Célunk, hogy a gyermek érje el önmagához képest, a készségeinek, képességeinek megfelelő, lehető legmagasabb fejlettségi szintet, mely a számára legoptimálisabb iskolaválasztást eredményezheti.

Inkluzív nevelésre vonatkozó elveink:

- a gyermeknek joga van, hogy a nevelési intézményben biztonságban, befogadó, előítélet mentes egészséges környezetben nevelődjön
- a gyermeket hátrányos megkülönböztetés nem érheti
- a befogadó környezet megteremtésével az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett a kialakult előítéletek lebontására, és az újabb előítéletek megelőzésének kialakulására való törekvés
- segítségnyújtás, differenciálás
- szoros kapcsolattartás a családdal, speciális szakemberekkel
- fokozott figyelem az adatvédelemre

Óvodapedagógus feladatai:

- tolerancia, nyitottság, elfogadó attitűd, empátia, következetesség
- megfelelő módszerek megválasztása, differenciálás
- szükség esetén egyéni fejlesztési terv készítése
- segítségnyújtás lehetőségének és mértékének megismertetése az óvoda dolgozóival, szülőkkel
- szoros kapcsolattartás a szülőkkel, speciális szakemberekkel
- önképzés, továbbképzés

1. ábra: A köznevelési törvényben megjelenő fogalmak egymáshoz való viszonya

forrás: Izsóné Szecsődi Ildikó- Hujber Tamásné (2015): A kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozásának szakszolgálati protokollja 6. oldal

1. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel kapcsolatos pedagógiai tevékenység

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek:

a.)különleges bánásmódot igénylő gyermek

- sajátos nevelési igényű gyermek
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek
- kiemelten tehetséges gyermek

b.)a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Az óvodai nevelés feladatai a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése terén:

- a felismerés, azonosítás, diagnosztizálás
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése
- a szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek
- gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

1.1. Sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

A sajátos nevelési igényű gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Az integráció az inkluzív pedagógiai gyakorlatunk azon része, amely a többségtől bármilyen szempontból eltérő gyermekek elfogadását és a többséggel történő együtt nevelését jelenti.

Inkluzív pedagógiánkban a cél a gyermek saját szintjének maximumára való eljuttatása, kiváltképpen a sajátos nevelési igényű gyerekek tekintetében.

Óvodánkban a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján integrált nevelésre javasolt sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését is felvállaljuk. A fejlesztés rövid távú céljait minden esetben a fejleszhetőséget tükröző gyógypedagógiai- orvosi- pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira építjük.

A sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk. A nevelés hatására a sérült gyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés.

A sajátos nevelési igényű gyermekek integrációja, a többi gyermekkel történő együttnevelés, elősegíti a közösségbe való beilleszkedésüket, támogatja a családi nevelésüket, speciális szükségleteik figyelembe vételével biztosítja a gyermekek optimális személyiségfejlődését, hátrányaik leküzdését.

Az integrációs nevelés alapelvei

- A gyermek állapotáról a nevelőtestület, a gyermek nevelését közvetlenül segítő pedagógusok és dajkák korrekt tájékoztatása.
- A szülők megfelelő tájékoztatása, a befogadó, inkluzív szemlélet folyamatos alakítása.
- Az óvodai nevelésben résztvevő valamennyi fél érdekeinek azonos képviselése.
- A gyermek iránti elvárások igazodnak fogyatékoságának, fejlődési zavarának mértékéhez.
- Terhelhetőségét biológiai állapota, társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.
- Elfogadó, az eredményeket értékelő környezet kialakítása.
- Az optimális csoportlétszám biztosítása.

A sajátos nevelési igényű gyermekek sérülés specifikus fejlesztésének elvei, feladatai óvodai nevelés során

A sérült és az ép gyermekek kölcsönös tapasztalatai egymásról, közös tevékenységeik, együttes élményeik azt valószínűsítik, hogy később is elfogadók, igény szerint segítőkészek lesznek egymás iránt. A sajátos igényű gyermekek közösségbe való beilleszkedését segítjük a többi gyerekkel együtt történő integrált neveléssel.

Óvodánk az Alapító Okirat szerint a következő sajátos nevelési igényű gyermekeket tudja fogadni:

- enyhe fokban mozgásszervi, érzékszervi fogyatékos (látási, hallási)
- enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos
- beszéd fogyatékoság enyhe és középsúlyos esetei
- a fentiek közül több enyhe fokú fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos
- autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő óvodáskorú gyermekek óvodai ellátása.

Az érzékszervi fogyatékos gyermek (látási, hallási), látássérült gyermek

A látássérült gyermek esetében segíteni kell a részvételt a közös játékban, a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést.

Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás megtanítása, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéniét, különösen a szem és a kéz tisztán tartása.

A gyengénlátó gyermek fejlesztésének kiemelt területei az óvodában:

A gyengénlátó gyermek gondolkodás- és beszédfejlődését a látásos élmények hiányossága jelentősen befolyásolja, ezért különösen fontos a környezet vizuális megismertetése.

Területei:

- Látásnevelés: a látás használatának megtanítása a távoli és a közeli környezetben.
- A nagymozgás fejlesztése: mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
- Térbeli tájékozódás a látás felhasználásával.
- A finommozgás fejlesztése: a kézügyesség fejlesztése, az írás előkészítése.
- A látás-mozgáskoordináció fejlesztése: finommozgások és nagymozgások esetében egyaránt.
- Az érzékelés egyéb területeinek fejlesztése: hallási figyelem, megkülönböztető képesség, tapintás általi információk.

Az enyhén hallássérült - nagyothalló gyermek

A hallássérült gyermekek óvodai nevelésének központi feladata a nyelvi kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése. A fejlesztés eredményességét döntően meghatározza, hogy a gyermek az óvodába lépés időszakában milyen beszédmegértési, beszédkészleteti állapotban van.

Az anyanyelvi-kommunikációs fejlesztés az óvoda egész napi tevékenységében megjelenik.

Minden, a szocializációt hatékonyan segítő munkajellegű tevékenységbe be kell vonni a hallássérült gyermekeket. A nagyothalló gyermekek óvodai fejlesztésében hangsúlyt kap a nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése, a beszédértés, a szókincsfejlesztés, a szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése, a beszédérthetőség folyamatos javítása.

A beszéd fogyatékos gyermek

A beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek szenzoros, motoros vagy, szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, centrális dyslalia, súlyos orrhangzóság, stb.) illetve a beszédhibához csatlakozó tanulási és/vagy magatartási zavara miatt eltérően fejlődik. Mindez az anyanyelvi fejlettség alacsony szintjében, a beszédszervek gyengeségében, beszédhangok tiszta ejtésének hiányában, a szegényes szókincsben, a beszédmozgásokról szerzett emlékképek felhasználásának hiányában, a grammatikai fejletlenségben, az utánzóképeség gyengeségében nyilvánul meg. Az óvodai nevelés során az anyanyelvi nevelés, az aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása, az értelmi fejlesztés a mozgás és észlelési funkciók, illetve a vizuomotoros koordinációs készség fejlesztése, a speciális terápiák alkalmazása (diszlexiaprevenció, grafomotoros fejlesztés stb.) segít az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérésében.

Az enyhe és középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek

Az értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében meghatározó a nem fogyatékos óvodáskorúakkal történő együttnevelés. A spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, a kommunikáció fejlődését segítik azok az élmények, tapasztalatok és minták, amelyeket a gyermek a kortárs csoportban megél. Az integrált óvodai nevelés keretében szükség szerint gondoskodni kell a folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről. Az óvodai nevelésük során törekszünk a rendszerességre, a sok ismétlésre, az egyszerű utasításokra, motivációjuk fenntartására, az egymás melletti tevékenykedés fejlesztésére.

Autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az óvodai fejlesztés alapja a pszichológiai képességmérés. Az autisztikus kisgyermek lehető legkorábbi diagnózisát követő rehabilitációs terápiája megelőzheti a kóros viselkedés kialakulását, enyhítheti a fejlődési devianciáját.

Az autizmus spektrum zavarok meghatározó jellegzetessége a társas viselkedést, a kölcsönösséget igénylő kommunikációt és a rugalmas viselkedésszervezést megalapozó kognitív készségek minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Az állapot hátterében az idegrendszer fejlődési zavara áll. Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil.

A jó értelmi képességekkel rendelkező, jól beszélő autisztikus kisgyermek számára is a kommunikációs, szociális és kognitív rehabilitációs terápia az óvodai nevelés elsődleges feladata. Ennek érdekében az óvodai nevelésben, különösen a természetes élethelyzetek használandóak a fejlesztésre. A fejlesztések során szükséges az intenzív, jól strukturált és a meglévő töredékkészségek használata, az egyéni motiváció megteremtése, a speciálisan a gyermek szükségleteihez alkalmazkodó módszerek alkalmazása.

A fejlődés egyéb pszichés zavarával küzdő gyermek

Jellemzi őket a különböző súlyosságú és komplexitású részképesség-zavarok vagy azok halmozott előfordulása. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet. A kognitív, az emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése késlelteti a sikeres beilleszkedést, iskolai életre való felkészítést. A

szakértői bizottság véleményére alapozva történik a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása. Biztosítjuk számukra a tevékenységeiket meghatározó állandó kereteket, szabályokat, pozitív visszajelzést, dicséreteket alkalmazunk, sikeres teljesítményüket megerősítjük. Igyekszünk megelőzni a másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei:

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását
- a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és /vagy csoportos fejlesztés gyógypedagógiai kompetencia. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának típusához és súlyosságához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, gyógypedagógiai terapeuta szükséges.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- Érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból, értelmi fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból illetve egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.
- Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.
- Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermekek támogatása.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a sajátos nevelési igény típusa, súlyossága.
- a a sajátos nevelési igény kialakulásának, diagnosztizálásának és a speciális ellátás megkezdésének ideje.
- korai fejlesztésben és gondozásban részesült gyermek esetében a korai időszak fejlődésmenete.
- a gyermek:
 - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - képességei, kialakult készségei,
 - kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
 - családi háttere.

A szükséges gyógypedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű gyermekek számára

- sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok biztosítása
- az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata, a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés
- kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működések tudatos fejlesztésével;
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes,
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;
- az óvoda pedagógusai, pedagógiai munkát segítő alkalmazottai és a szülők megfelelő tájékoztatása a sajátos nevelési igényű gyermek befogadására, együttműködés a sérült gyermek családjával.

Gyógypedagógus, konduktor

A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógiai tanár, terapeuta közreműködése szükséges. Egyéni fejlesztési tervet készít. A gyógypedagógus rendszeresen konzultál az óvónővel, tanácsadás formájában segítséget nyújt a mindennapi pedagógiai feladatok ellátásához. Kapcsolatot tart a szülővel, segít a speciális eszközök kiválasztásában, javaslatot tesz specifikus módszerek alkalmazására. Segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában.

Logopédus

Az egyéni fejlesztési terv elkészítésével segíti a beszédhibák javítását, a beszéd fogyatékos gyermek beszédfejlődésének beindulását, konzultál a gyermek óvodapedagógusával, segíti a szülőket az otthoni fejlesztésben.

Óvodapedagógus

A pedagógusok nyomon követik, gyermekek fejlődését, feljegyzéseket készítenek a gyerekekről. Rendszeresen konzultálnak a gyermekkel kapcsolatba kerülő minden szakemberrel (gyógypedagógus, logopédus, óvodapszichológus). Szükség esetén fejlesztési tervet készít, támaszkodik a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokra, alkalmazkodik az eltérő képességekhez, eltérő viselkedésekhez. Más módszereket alkalmaz, új alternatívákat keres.

Óvodapszichológus

Sajátos eszközeivel segíti az SNI-s gyermek óvodai beilleszkedését, fejlesztését, egyéni igény szerint támogatja a családi nevelést. Rendszeresen konzultál a gyermekkel foglalkozó szakemberekkel (gyógypedagógus, logopédus, óvodapedagógus).

Óvodánk jelenleg nem alkalmaz pszichológust.

Speciális eszközök

Minden év őszén felmérjük a különleges bánásmódot igénylő gyermekek létszámát, áttekintjük a tárgyi eszközigényt (mozgás, értelmi, kognitív, beszéd stb.) Törekszünk arra, hogy a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek neveléséhez, fejlesztéséhez az eszköztárunkat folyamatosan bővítsük, ennek érdekében rendszeres eszközfelmérés történik.

1.2. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő gyermekek

Különleges bánásmódot igénylő az a gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartás-szabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. A BTMN gyermekeink a szakértői bizottság véleménye alapján fejlesztő pedagógiai ellátásban részesülnek.

Tanulási problémákkal küzdő gyerekek

- tanulási nehézségekkel küzdők (lassú, motiválatlan, hosszabb betegség miatt lemaradó, családi, szociális, kulturális, nyelvi hátrányok)
- tanulási zavarral küzdők (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, figyelemzavar, súlyos beszédhiba)

Magatartászavarok miatt problémás gyerekek

- visszahúzódó (regresszív) és depresszív viselkedésű gyermek (visszahúzódó, csendes, félénk stb.) Eredményhez vezethet a csoportban, párban folyó munka, egyéni differenciálás, motiválás
- ellenséges (agresszív) és inkonzekvens viselkedésű gyermek (engedetlen, kötekedő, támadó, hiperaktív stb.) Inkább egyéni feladattal köthető le, fontos a velük megbeszélte egyéni vállalások, követelmények következetes számonkérése. Az eredmények, pozitívumok kiemelése, megerősítése segíti a beilleszkedést, társak általi elfogadást.

Feladataink:

- felismerni a gyermek tanulási-magatartási problémát szükség esetén megfelelő szakmai segítséget biztosítani
- az egyéni képességek megismerése alapján alkalmazzuk az egyéni bánásmód elvét

- figyelembe vesszük a gyermek aktuális fizikai, érzelmi állapotát, ehhez igazítjuk a tevékenység tempóját, időtartamát, módszerét
- rendszeres, személyes kapcsolattartás a szülőkkel
- az értékelés legyen következetes, egységes szemléletű
- minden kis lépés értékelése mellett az informatív, szóbeli és non-verbális megerősítések alkalmazása is legyen rendszeres

1.3. Kivételes képességű gyermekek, tehetségígéretesek

Különleges bánásmódot igénylő az a gyermek is, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással, intellektuális, művészi, vagy pszichomotoros képességgel rendelkezik, felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

„A tehetség olyan velünk született adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képesség, amely az emberi tevékenység egy bizonyos vagy több területén az átlagot messze túlhaladó teljesítményeket tud létrehozni.” Harsányi István

Napjainkban egyre gyorsabb ütemben változó társadalmi elvárások szükségessé teszik, hogy a nevelőtestületünk, minőségileg túllépjen a hagyományos óvodai feladatkörön, azon értékeinek megtartása mellett. A minőségi fejlődés egyik lehetséges területe a tehetségígéretesek felismerése, a tehetséggondozás, tehetségfejlesztés, mely igazi kihívás az óvodapedagógus számára: elfogadó, támogató, személyiségfejlődést segítő légkör megteremtése. Ezekre a gyermekekre fokozott intenzitással kell figyelniük. Az óvodánkban a tehetségfejlesztés többnyire a mindennapi cselekvéses helyzetekbe van beépítve, a gyerekek szabadon dönthetnek, hogy részt vesznek-e a felkínált tevékenységben. Bárki bármikor bekapcsolódhat vagy kiléphet a tevékenységből (vizuális, mozgás). Vannak olyan lehetőségek, ahol egyéni fejlesztés (ének, matematika), mikro csoportos foglalkozásokat alkalmazunk (bábozás).

Fogadóórák lehetőséget biztosítanak arra is, hogy a szülőt tájékoztassuk a tehetségígéretes gyermeke jellemzőinek megbeszélésére, az egyéni fejlesztési tervek és a további rövid és hosszú távú célok, feladatok kijelölésére, az együttműködés módjaira valamint az alkalmankénti visszacsatolás megbeszélésére. A szülővel való közös együttműködést dokumentáljuk az intézményünkben a gyermek egyéni fejlesztési tervében. Ezen gyermekeknél is szükséges, hogy a tehetségfejlesztés keretein belül a tehetséggel összefüggő gyenge oldal fejlesztésével korrigáljuk a gyermekben az egyensúly érzetét. Ezek a „hiányosságok” a tehetség kifejlődését megnehezítik, esetleg akadályozzák. Problémák jelenhetnek meg a pszichomotoros képességek, érzelmi-szociális érettség vagy a motiváció területén. Egyedi segítségnyújtásban kell részesítenünk, ezen gyermekeket.

Az előző években is találkoztak az intézményünk óvodapedagógusai olyan tehetségígéretesekkel, akiknek tehetsége korán és szembetűnően megnyilvánult a következő területeken: matematika, zenei, rajz, mozgás, mese, bábozás. Óvodánk minden évben felkészíti a gyerekeket a környékben megrendezésre kerülő területi versenyekre, országos megmérettetésekre, ahol nagyon szép eredményeket értünk el. A későbbiekben is folyamatosan figyelemmel kísérjük a lehetőségek tárházát. A tehetséggondozással kapcsolatos eszközök biztosítottak az óvodában, de igényünk van a további bővítésre. Valljuk, hogy az óvodapedagógus tehetséggondozási feladatainak megvalósításában szükség van a szellemi-önképzésre, könyvek, cikkek olvasásával, külső szakember előadásának meghallgatásával, óvodán kívüli tapasztalatok megismerésével, tanfolyamok, továbbképzések elvégzésével.

Képességterületek és felismerésük, fejlesztésük:

- **Mese-báb:** ez a művészeti ág az anyanyelvi fejlesztés miatt fontos. Napi szinten hallgatnak a gyermekek mesét, bábos jeleneteket. Játékoságot, felszabadult örömet jelent a gyermekek számára. A tehetségfejlesztés célkitűzése: a gyermek önbizalmának, kifejezőképességének fejlesztése, szókincsének gyarapodása, nyelvi kommunikáció fejlesztése, társas együttműködés,

személyiségfejlődés kiaknázása. Mesemondó versenyen indulunk Kalocsán, ezt megelőzi házi mesemondó verseny, bábversenyen veszünk részt Kalocsán a rendőrség szervezésében, továbbjutás esetén, az országos bábversenyen mérettetjük meg magunkat.

- **Zenei nevelés:** Tehetségígéret felismerése a következő kritériumok alapján: 2,5 éves korában tud dallamokat énekelni, családban van zenész, különösen érzékeny a hangokra, jó hallása van, könnyen azonosít hangokat, dallamokat, jó ritmusérzéke, táncmozgása van, érzi a zene érzelmi hatását, könnyen emlékszik a dallamokra, énekel vagy játszik rendszeresen hangszereken, kitartóan foglalkozik a zenével, saját dallamokat talál ki, könnyen átalakít egy dallamot. A foglalkozásokon, mozgáson több alkalommal lehetőséget biztosítunk, hogy a zenével kapcsolatba kerüljenek a gyerekek. Minden évben megrendezésre kerül a házi népdaléneklési verseny, minden korcsoportból, majd a legtehetségesebbeket elvisszük a kalocsai népdaléneklési verseny megmérettetéseire. Szép eredményeket értünk el eddig ott is.
- **Vizuális kultúra:** Két és fél évesen már tud felismerhető alakokat rajzolni, sok részletet ábrázol, ügyesen másol, sok időt tölt rajzolással, rajzaiban újszerű ötletek jelennek meg. A kisgyermek a rajzain, festményein keresztül a kézügyességét, valamint az önkifejező képességét is fejleszti. Ez a foglalkozás több területen eredményezhet pozitív változást a tehetségígéretes fejlődésében. Napi szinten lehetőséget kapnak a rajzolásra, festésre, gyurmázásra, képi alkotásra. Minden héten lehetőséget biztosítunk a szülők részére, hogy megtekinthessék a gyermekek alkotásait, fejlődésüket nyomon tudják követni. Pályázati forrásból kiváló minőségű festővászonokat, festékeket tudtunk vásárolni (akril-, üveg-, ruhafestékek), mely jó lehetőséget adott különböző produktumok készítésére. Gyermekeink készíthettek szüleik számára kézzel festett üvegtálat, vászonra virágkompozíciót, illetve Petőfi portrét is. Igyekszünk a vizuális pályázati lehetőségeket felkutatni, azokon részt venni akár országos megmérettetésen is. Az utóbbi években több alkalommal is versenyeztettük gyermekeinket online meghirdetett vizuális versenyen, ahol szintén szép eredményeket értünk el. („Az év madara: a barkóscinege c. pályázat, Rajzpályázat a magyar zászló és címer megünneplésére, Európai Mobilitási Hét „Ecsetes bringás remek” elnevezésű pályázat).
- **Mozgás és sporttehetségek:** ügyesség, erősség, technika, terhelhetőség, állóképesség, pszichés jellemzők, koncentráció készség, akaraterő, siker- és kudarc-tűrés jellemzi. A napi mozgás mellett heti egy alkalommal lehetőséget biztosítunk a gyermekek számára, hogy a labdajátékokkal megismerkedjenek (foci, kosárlabda), ezáltal fejlődik kondíciójuk, szem-kéz, szem-láb koordinációjuk. Az „Ovis labdaprogram” keretében 2019-ben támogatásban részesültünk labdajátékokkal és eszközökkel (kapuk, megkülönböztetők, labdák, különleges labdajátékok), melyek kiválóan alkalmasak a gyermekek sporttehetségének támogatására.
- **Matematika:** A gondolkodás, számlálás, logika fejlesztéséhez egyéni, személyre szabott feladatokkal, feladatlapokkal próbáljuk meg a tehetségígéretes gyermekek fejlődési lehetőségét biztosítani. Az Oktatási Hivatal által 2019-ben kapott Sakkoktatási eszközökkel is igyekszünk a matematikai területet kiaknázni. Heti egy alkalommal lehetőséget biztosítunk ezen játékos formában való kötetlen tanulási módszerre. Matematikai tehetségeknek kiváló emlékezete van, rugalmas gondolkodása, kiemelkedően jó a vizuális emlékezete, a problémákat gyorsan formalizálja és általánosítja, kitartása és feladatkötelessége van a problémák megoldásában, egyszerű megoldásokat keres.
- **Informatika:** Igyekszünk a gyermekek informatikai jellegű készségeit, képességeit fejleszteni a mai kor kihívásainak megfelelően robotikával, programozással. Óvodánk 2020-ban tehetséggondozó pályázatot nyert, mely által Bee Bot programozható méhecskével és hozzá tartozó gyakorló pályákkal bővült eszköztárunk. Ez kiváló lehetőség a digitális kompetenciák fejlesztésére, különösen népszerű a nagycsoportos fiúk körében.

1.4. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek befogadása és fejlesztése

A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

Hátrányos helyzetű gyermek az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, akinél az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő vagy a családba fogadó gyám legmagasabb iskolai végzettsége alapfokú (igazolása a kérelemen megtett önkéntes nyilatkozattal történik.)
- A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a családba fogadó gyám a szociális törvény 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására (foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély) jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ (az alacsony foglalkoztatottság fennállását az eljáró hatóság ellenőrzi).
- A gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek (elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmény)

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség, alacsony foglalkoztatottság, elégtelen lakókörnyezet, lakókörülmény) legalább kettő fennáll. Halmozottan hátrányos helyzetű továbbá, a nevelésbe vett gyermek, és az utógondozói ellátásban részesülő és tanuló vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A hátrányos helyzet okai:

Környezeti okok:

- sokgyermekes család
- szűkös családviszony
- szülők iskolázatlansága
- nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód, érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér
- negatív hatású baráti kör

Anyagi okok:

- munkanélküliség
- létminimum alatti 1 főre jutó jövedelem
- a szülő munkaképtelen
- a kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok:

- születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság, mozgáskorlátozottság, érzékszervi károsodás,
- tartós betegség,
- idegrendszeri, pszichés problémák
- higiénés hiányosságok

Gyermek személyiségében rejlő okok:

- értelmileg, érzelmileg visszamaradt

Intézményünkben a gyermeklétszámunk körülbelül fele hátrányos helyzetű gyermek. Ennek megállapítása a fenntartónk, Miskei Község Önkormányzatának jegyzői hatáskörébe tartozik. Az óvoda

az első társadalmi intézmény, ahol a gyerekek elérhetőek, befolyásolhatóak, segíthetőek, minden gyermekről többoldalú információhoz lehet jutni. A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek kiszűrhetőek a tünetek alapján (tudásbéli hiányok, nem megfelelő viselkedés, elhanyagoltság, ruházat és higiénia). A hátrányos helyzetű, különböző problémákkal küzdő gyerekek számára a pedagógus vagy a gyermekvédelmi felelős közvetlen kapcsolatot, hozzáférhetőséget jelent, így a gyermek „hogyléte” folyamatosan nyomon követhető.

Feladataink:

- folyamatos kapcsolattartás a családokkal
- az igazolatlan hiányzások minimalizálására törekvés
- önművelés igényének kialakítása
- tolerancia, elfogadás, segítőkészség, tanácsadás
- praktikus ismeretek átadása
- javaslatok a szabadidő tartalmas eltöltésére (testnevelés, sport, tánc, irodalom, otthoni házimunka, kerti munka)
- mintaadás a családi életre és egészséges életmódra nevelésben
- rendszeres óvodlátogatás figyelemmel kísérése
- gyermekvédelmi felelős tájékoztatása - információátadás
- gyermeket megillető jogok és anyagi javak érvényesülésének biztosítása, szükség esetén javaslattevés védő-óvó intézkedésre, a gyermek veszélyeztetettségének felismerése, elhárítása
- differenciált fejlesztés, felzárkóztató foglalkozás

1.5. Óvodai fejlesztő program – a hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésére

A felzárkóztató program célja:

Biztosítva legyen az egyenlő bánásmód, esélyteremtés, a hátrányok kompenzálása, diszkriminációmentesség, a hátrányos helyzetű gyermekek nevelési-oktatási és társadalmi integrációjának támogatása.

Szervezési feladatok:

- a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai ellátásának, felvételének biztosítása.
- beiratkozások előtti kapcsolatfelvétel a védőnővel, tájékozódás a hátrányos helyzetű gyerekekről
- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlása csoportonként
- igazolatlan hiányzások csökkentése esetleg megszüntetése

A hátrányos helyzetű gyermekek családjával való szoros együttműködés, kommunikáció:

- szociális tevékenység, családsegítés, ismeretterjesztés, gyermek és ifjúságvédelem
- partneri viszony a szülőkkel, megnyerni őket az együttműködésre
- egyéni beszélgetések (gyermeknevelés nézetei, a család szokásai, értékrendje)
- rendszeres kapcsolat kialakítása minden szülővel (családlátogatás, tanácsadás, biztatás a rendszeres óvodába járásra)
- tájékoztatás a gyermek fejlődéséről (fejlődési napló, a gyermek munkáinak megmutatása, szülők részvétele az óvoda rendezvényein)
- igény szerint szülői közösségek alakítása

A pedagógiai munka kiemelt területei

Az óvodába lépéskor állapotfelmérés, anamnézis készítése. (adatlap kitöltése a szülővel, egyéni fejlődést követő napló vezetése)

Folyamatos fejlettségmérés, fejlesztési terv készítés.

Kommunikációs nevelés

A nevelési év során folyamatos a nyelvi kifejezőképesség, szókincs, beszédértés, beszédészlelés fejlesztése. (mese, vers, történetek mondása, szavak-kifejezések értelmezése, találós kérdések, közlések megértetése, régies és ritkán használt szavak magyarázata)

Érzelmi nevelés, szocializáció

Az óvodai nevelésbe sikeresen beilleszkednek, ha toleránsak, befogadóak vagyunk velük szemben. A személyre szabott beszoktatással segítjük az új környezet megszokását. Bizalommal fordulnak a velük foglalkozó felnőttekhez, szívesen részt vesznek a közös tevékenységekben, nincs peremre szorult gyermek a csoportban.

Egészséges életmódra nevelés

A helyi Pedagógiai Program tevékenységrendszerének a megvalósítása, melynél nagyon lényeges az alapvető egészségügyi szokások, egészségtudat, táplálkozási szokások, személyi higiénia.

Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése

A multikulturális tartalmak beépülnek a csoportok életébe, az óvodai nevelés három éve alatt kialakul egymás előítélet nélküli elfogadása. A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése a többi gyermekkel együtt történik. Az idős emberek, a szülők megbecsülésére való nevelés. A környező valóság megismerése és a munkára való nevelés során a környezet megóvására, védelmére való nevelés.

Tudatos pedagógiai munka

- A különböző háttérrel és eltérő fejlettségi szinttel rendelkező gyermekeket fogadjuk, együtt neveljük, differenciált fejlesztésüket megoldjuk. Az egyéni fejlesztési tervekben megjelölt feladatokat végrehajtjuk, felhasználva a játék és szabadidős tevékenységet, munkatevékenységet, a foglalkozásokból adódó lehetőségeket.
- Óvodapedagógiai módszerek: irodalom, mozgás, zene felhasználása, gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, egyéni kompetenciák fejlesztése, tudatosság és alkotásvágy kialakítása, figyelemkoncentráció fejlesztése, óvodai programok, tevékenységek változatossága, élmények nyújtása.
- Szükség esetén a Pedagógiai Szakszolgálattal és Szakértői bizottsággal a vizsgálati időpontok egyeztetése, pedagógiai jellemzés írása, konzultáció a gyermek fejlődéséről
- Az óvodai integrációs fejlesztő program legfőbb jellemzőit, a gyermekközpontúságot, intervenciós megsegítést, a családorientált szemléletet, valamint a széleskörű társadalmi konszenzusra való törekvést tesszük hangsúlyossá.
- A pedagógus szerep ártértékelése, befogadó elfogadó szemlélet.
- A nevelésben érintett szereplők széleskörű bevonása.
- Az aktuális értékeket, hozott értékeket figyelembe vevő fejlesztés.

Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel

A hátrányos helyzetű gyermekeknél az egészségi állapot felmérése, a fejlődésük nyomon követése óvodapedagógus, védőnő, házi orvos, gyermekorvos által. Az egészségügyi problémák megállapítása után további ellátás, szakorvosi vizsgálat kezdeményezése. (fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia, gyermekpszichiátria)

Gyermekorvos, védőnő tanácsadása, felvilágosító munkája a szülők számára szükség esetén az óvodában is.

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek helyzetének megállapításáról jegyzői határozatok begyűjtése.

A Gyermekjóléti és Családsegítő szolgálat szociális és mentális támogatást nyújt a családoknak, tájékoztatást ad lehetőségeikről, információkat juttat hozzájuk.

Hivatali és védőnői hálózat támogatja a gyermekek óvodai beiratását, a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek rendszeres óvodába járását.

A védőnő rendszeres családlátogatásokat, esetmegbeszéléseket végez.

A családgondozóval együtt gyermekjóléti szolgáltatásokat kezdeményez. (cipők, ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, rendezvények látogatása, karitatív szervezetek adományainak kiosztása)

Gyógypedagógiai és logopédiai ellátás, szakszerű fejlesztés. (Esetünkben: Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa, Kalocsai Nebuló EGYMI utazó gyógypedagógusa)

1.6. A gyermek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések-az egyenlő bánásmód érvényesítése

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása nevelési alapelveinkben és értékeinkben rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy az ellátott gyermekek hozzájussanak mindahhoz, amely a gyermeki személyiség szabadon történő kibontakoztatásához szükséges. Minden 3. életévét betöltő gyermek rendszerbe történő bekerülésével a jövőben elkerülhető lesz, hogy nem kapcsolódik be az óvodai nevelésbe.

Feladataink:

- a beóvodázással biztosítani az esélyegyenlőséget
- megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a HH és HHH gyermekek részére
- egyéni, differenciált készség és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését nyomon követve
- hatékony együttműködés a szülőkkel, az óvodán kívüli szervezetekkel
- szegregációmentesség, egyéni bánásmód elvének érvényesítése.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- a teljesítmények értékelése során
- az óvodai ellátáshoz kapcsolódó szolgáltatások biztosítása és igénybevétele során
- gyermeki jogok gyakorlása során
- az óvoda feladata az is, hogy a tehetségígéretes és képességeihez viszonyítva rosszul teljesítő gyermek részére segítséget nyújtson
- érvényesíteni kell az óvodai nevelésben való részvétellel összefüggő jogviszony megszüntetése során
- a gyermek csoportban való elhelyezése során
- szülői igény esetén vallási vagy más világnézeti meggyőződésen alapuló nevelésben részesüljön

1.7. Multikulturalizmus, interkulturalizmus

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében ugyanígy biztosítani kell az önazonosság megőrzését, erősítését, társadalmi integrálását. Községünkre jellemző a roma családok jelenléte, gyermekeik 1-2 kivétellel rendszeresen járnak óvodába. A többségi és kisebbségi csoporthoz tartozó gyermekek együttnevelése jól megvalósul óvodánkban.

IX. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység

Az óvodai nevelés a családi nevelést kiegészítve a gyermeket óvja, védi, neveli, szocializálja, integrálja, figyelembe véve eltérő fejlődési ütemét.

Alapelvek:

- A gyermekek mindenképp felett álló érdekének szolgálata
- A család önállóságának elve, illetve a családban maradás elve
- A hátrányos megkülönböztetés tilalma
- Egyenlő bánásmód
- GDPR szabályainak betartása kötelező érvényű a gyermekekkel foglalkozó minden személy számára (dolgozók, egyéb szakemberek)

Célunk:

Prevenció, az esélyegyenlőség növelése, a gyermeki jogok és érdekek érvényesítése, a gyermekek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, a családban történő nevelésük segítése.

Az óvoda közreműködik a gyermekek veszélyeztetésének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha az óvoda a veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól. Az óvoda minden dolgozója titoktartási kötelezettséggel tartozik, a családok, gyermekek személyiségi jogainak védelme érdekében. Ha a pedagógusnak, a nevelőmunkát segítőnek olyan információi vannak, amely a gyermek veszélyeztetésére utal, akkor köteles jelzéssel élni a gyermekjóléti szolgáltnál vagy hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, elhanyagolása, vagy más veszélyeztető ok miatt.

Az óvoda igazgatója a szülőket a nevelési év kezdetekor tájékoztatja a gyermekvédelmi felelős személyéről, elérhetőségéről. A gyermekvédelmi munka minden dolgozó feladata.

A gyermekvédelmi felelős koordinálja és segíti az óvodapedagógusok gyermek- és ifjúságvédelmi munkáját. Minden héten jár a védőnő és családgyógyász, megfigyelik a csoportban ezeket a gyermekeket. Itt nyílik alkalom arra, hogy az óvónő elmondja a problémákat, a tapasztalt veszélyhelyzeteket, melyek esetleg a gyermek egészségét is befolyásolják. Évenként, gyermekenként feltárjuk azokat a körülményeket, amelyek óvodásainkat a családban, az óvodában hátrányosan érintik (egyező nevelés, érzelmileg sivár családi háttér, túlzott követelmények). Igyekszünk a szülővel személyes kapcsolatot kiépíteni.

A gyermekvédelmi munka területei:

Információk szerzése cseréje

- A veszélyeztetett gyermekek felmérése
- Kapcsolattartás a szülővel, fogadóórák szervezése
- Kapcsolattartás a külső szervezetekkel
- Kapcsolattartás a csoportvezető óvodapedagógussal
- Kapcsolattartás a gyógypedagógussal, védőnővel, családsegítővel

Segítségadás, intézkedés

- 5 igazolatlan mulasztás esetén felszólítás a szülőnek,
- 11 igazolatlan mulasztás esetén Gyermekjóléti Szolgálat, Rendőrkapitányság értesítése
- 20 igazolatlan mulasztás esetén Szabálysértési Hatóság értesítése
- Külső szervezetek kérésére pedagógiai jellemzés készítése
- Együttműködés a Gyámhatósággal, Gyermekjóléti Szolgálattal
- Családlátogatás
- Prevenció, amennyiben felmerül a veszélyeztetettség

Az igazgató feladatai:

- Gyermekvédelmi feladatok megszervezése, ellátása, értékelése
- Óvónők gyermekvédelmi munkájának összehangolása, rendszeres kommunikáció, esetmegbeszélések
- Gyermekjóléti Szolgálattal, Járási Hivatal Gyámügyi Osztályával való kapcsolattartás
- Az integrációt elősegítő csoportalakítás biztosítása
- Igazolatlan hiányzások minimalizálása
- A gyermekekkel kapcsolatos adatok védelme
- Egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, megszervezése
- Gyermekvédelmi felelős beszámoltatása
- A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény esetén segítséget nyújt külsős szakembernek (pl.: gyámhatóság, bíróság, rendőrség)

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Gyermekvédelmi munka megtervezése az adott évre
- Veszélyeztetett, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nyilvántartása
- Tájékoztatja a szülőket, hogy az óvodán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel problémáikkal.
- A pedagógusok jelzése alapján megismert veszélyeztetett gyermekeknél - a veszélyeztető okok feltárása érdekében - családlátogatás keretében megismeri az otthoni környezetet.
- Gyermekbántalmazás vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényező esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot.
- Esetjelzések koordinálása
- A gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz az esetmegbeszéléseken.

Óvodapedagógusok feladatai:

- Folyamatosan figyelemmel kísérik a gyermekek otthoni környezetében, a gyermekek kedélyállapotában beállt változásokat, fejlődési megtorpanásaikat
- Amennyiben szükséges családlátogatás keretében törekszenek az okok feltárására.
- Jelzik a problémát a gyermekvédelmi felelősnek, Gyermekjóléti Szolgálatnak
- Fokozottabb segítségadással, törődéssel segítik a gyermek lelki problémáinak feldolgozását, ha szükséges szakember segítségét kérni
- Munkavégzésük során kötelesek a gyermekekre veszélyt jelentő helyzetek megelőzésére, elhárítására.
- Felzárkóztatást megszervezni
- A gyermekek differenciált fejlesztését megtenni

Dajkák feladatai:

- Minden gyermek esetében szerető gondoskodással segítik testi, lelki szükségleteik kielégítését - öltözködés, étkezés, alvás, mosdóhasználat stb.
- Tapintattal kezelik a gyermekektől hallott információkat.
- A tudomásukra jutott gyermekeket veszélyeztető tényezőkről tájékoztatják az óvónőt, gyermekvédelmi felelőst.

X. Az óvoda kapcsolatrendszere

1. A család – óvoda kapcsolata – az óvoda családsegítő és családokat támogató tevékenysége

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukba foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda ill. a család teremt meg.

Az óvodánk kezdeményező a kapcsolatteremtésben. Meghatározó, hogy a gyermeket milyen hatások érik a családban. Kölcsönös bizalomra épülő, segítségnyújtáson alapuló kapcsolatot tartunk a szülőkkel. Elfogadjuk a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben súlyos hiányosságokat tapasztalunk. A szülők közvetlen kapcsolatot tarthatnak a gyógypedagógus-logopédussal a mi kezdeményezésünkre. A Szülői Szervezetnek az óvoda és a család kapcsolatában fontos szerepe van. Vezetőségébe olyan szülőt vonunk be, aki a szülőkkel és óvodapedagógusokkal egyaránt képes közvetlen kapcsolatot teremteni és partnerként együttműködni. Intézményünk szabályzatait ismertetjük a szülőkkel.

Az együttműködésének formái, lehetőségei:

- felvételi beszélgetés a beiratkozáskor - kölcsönös információátadás, első személyes kapcsolatfelvétel
- családlátogatás – a gyermek környezetének, a család nevelési szokásainak megismerése mielőtt a gyermek óvodába lép és a későbbiekben is
- szülői értekezlet – egész csoportot érintő nevelési szervezési feladatok megbeszélése
- fogadóórák – komolyabb négy szemközti találkozást igénylő problémák megbeszélésre alkalmas, melyek lehetőséget adnak olyan információk cseréjére is melyek bizalmas jellegűek.
- nyílt nap – (középső – nagycsoport) családoknak betekintés a tevékenységekbe, tanulási folyamatokba (foglalkozások)
- rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás a gyermek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése
- közös rendezvények, programok szervezése a szülőkkel
- Szülői Szervezet: alátámasztja és elősegíti az óvoda nevelő-oktató munkáját és az óvoda szülőkkel való kapcsolatát
- zárt facebook csoportok működtetése az óvodai eljárásrend alapján

2. Egyéb kapcsolatok

Iskola

Óvodánkból többnyire a helyi általános iskolába iratkoznak be a gyerekek. Együttműködő kapcsolatot tartunk fenn azzal az intézménnyel, amely az óvodai élet után meghatározó szerepet tölt be gyermekeink életében. Lehetőséget biztosítunk a tanítóknak az óvodai élet betekintésére. Ezt a napot a mindenkori nagycsoportban szervezzük, lehetőséget adva a leendő iskolások és tanítók ismerkedésére. Nevelési törekvéseinket kölcsönös tisztelet és érdeklődés alapján hangoljuk össze. Óvodapedagógusaink ellátogatnak a gyermekekkel együtt az első osztályba, ahol módjuk van megismerni leendő tanítójukat, az iskolai eszközöket, tapasztalatot szerezhetnek az iskolai életről. Figyelemmel kísérjük a gyermekek iskolai beilleszkedését. Az e téren szerzett tapasztalatokat felhasználjuk nevelő munkánkban.

Az együttműködés formái:

- az óvónők és a tanítónők kölcsönös látogatásai
- a tanítónők meghívása szülői értekezleteinkre, nyílt napra
- közös ünnepek szervezése.

Védőnő, egészségügyi szervek

A gyermekek egészségügyi felügyeletét a helyi háziorvos, gyermekorvosok látják el.

A védőnő havi tisztasági szemlést tart a gyermekek körében, a fejtetű ellenőrzését ennél nagyobb gyakorisággal is megejti. A látás-, hallásvizsgálatokat az egészségházban végzi el a szülő jelenlétében. A többi szükséges vizsgálatot a gyermekorvosok végzik, ahová a szülő viszi el a gyermekét.

Gyermekjóléti szolgálat

A családsegítő munkatársával napi kapcsolatban állunk, a szoros együttműködés lényeges az óvoda gyermekei érdekében.

Járási Hivatal Gyámügyi Osztálya, Gyámhivatal, Megyei Kormányhivatal

A szülő kötelességmulasztásával kapcsolatos értesítések, az általunk és a Családsegítő által nem orvosolható problémák közlése.

Szabálysértési hatóság (Rendőrkapitányság)

A gyermek igazolatlan hiányzásával kapcsolatos értesítések (11 igazolatlan nevelési nap után)

Szakszolgálatok

Kapcsolatban állunk a Pedagógiai Szakszolgálattal és a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal, szükség esetén a segítségüket kérjük.

Nevelési időben szervezett térítésmentes szolgáltatás a logopédia: speciális fejlesztés beszédhibás gyermekek részére. A logopédus minden év szeptemberében felmérést végez óvodánkban. Ezzel kiszűri a rendszeres logopédiai foglalkozást igénylő gyermekeket.

Az SNI gyerekekkel megfelelő képesítéssel rendelkező, utazó gyógypedagógus foglalkozik.

Szakértői Bizottság, Oktatási Hivatal és a tankötelezettség

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. A szülő kérelmére az Oktatási Hivatal döntése alapján a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben vehet részt. A szülő kérelmét az iskolakezdés évében január 18-ig nyújthatja be az Oktatási Hivatalhoz. Ha az eljárásban szakértőt kell meghallgatni, akkor **csak szakértői bizottság** rendelhető ki, és a függő hatályú döntésben nem kell rendelkezni a kérelmezett jog gyakorlásáról. Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, az Oktatási Hivatal a szülő kérelmére engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kora előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

Pedagógiai Szakmai Szolgáltatók

Az intézmény pedagógiai-szakmai munkájának segítése, szakmai tanácsadás.

Fenntartó:

Kapcsolatunk részben hivatalos, támogató jellegű, együttműködő.

A kapcsolattartás formái:

- kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések
- igazgató beszámolója

Óvodánk kapcsolatot tart a helyi német és szlovák nemzetiségi önkormányzatokkal.

Oktatási Hivatal, közoktatási szakértők:

A hivatal gondoskodik az óvodai nevelésben részvételre kötelezettek és a tankötelesek nyilvántartásáról (2020.január 1-től). A hivatal az, aki a nyilvántartásból adatot közöl a területileg illetékes kötelező felvételt biztosító óvodák, iskolák fenntartói számára.

A hivatal jelzése alapján a felmentést engedélyező szerv hivatalból rendeli el és felügyeli:

- az óvodába járási kötelezettség
- a tankötelezettség teljesítését,
- a szakértői vizsgálatokon való megjelenést.

XI. A pedagógiai munka dokumentációja – a nevelés tervezése

Nevelési céljaink megvalósítása érdekében alapos tervező munkára, a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolására van szükség. Az óvodai nevelés tervezését, a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok, valamint az óvodapedagógusok által készített feljegyzések tartalmazzák.

A szakmai dokumentációs rendszer egymásra épültsége:

Óvodai nevelés országos alapprogramja – az alapprogram alapján a helyi sajátosságok figyelembe vételével megalkotott pedagógiai program – éves munkaterv – óvodai csoportnapló, a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentumok.

A dokumentációs rendszer tartalma:

- felvételi és előjegyzési napló
- felvételi és mulasztási napló
- óvodai törzskönyv
- csoportnapló
- a gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció
- a gyermek személyi anyaga (adatlap, jelentkezési lap, gyermekmunkák, fejlesztési tervek)

Az éves munkaterv készítése során figyelembe vesszük az előző nevelési év eredményeit, hiányosságait, a leírtak megvalósulását év végén értékeljük.

A felvételi és előjegyzési napló a felvételre jelentkező gyermekek adatait tartalmazza.

A felvételi és mulasztási napló az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik vezetésére szolgál. A beírás sorrendjét a gyermekek életkora határozza meg. Naprakészen vezetjük, ügyelünk a pontos adatkezelésre.

Az óvodai törzskönyvben az óvoda teljes körű adatait tartjuk nyilván.

Az óvodai csoportnapló az óvoda Pedagógiai Programja alapján a nevelőmunka dokumentálására szolgál. Csoportnaplónk részben adaptált, részben a nevelőtestület elvei szerint készült és megfelel a törvényi előírásoknak. Portfólióbarát, megkönnyíti a pedagógusok felkészülését a minősítő eljárásokra.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció az egyéni fejlődés regisztrálására szolgáló dokumentum, amely az óvodába kerüléstől az iskolába menetelig tartalmazza a gyermek fejlődését.

A gyermek személyi anyaga áll a szülő által kitöltött jelentkezési lapból, adatlapból (anamnézis), szükség esetén fejlesztési tervből, iskolaérettségi tesztből, a gyermek munkáiból.

Az óvodapedagógus számára alapvető feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha nagymértékben építünk a spontán gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. A cél és a feladatok ismeretében hosszabb és rövidebb periódusokban tervezünk. A nevelés és tanulás tervezése a csoportnaplóban történik, itt nyomon követhető a pedagógus egész évi tervező munkája.

Tervezőmunkánk általános szempontjai:

- a helyi lehetőségek figyelembe vétele
- a csoport általános fejlettsége
- az egyes gyerekek eltérő fejlődési üteme
- anyaggyűjtés, ötlettár összeállítása, konkrét ötletek, tevékenységek gyűjtése, válogatása
- a témával való foglalkozás időtartamát a gyermekek érdeklődése, képessége is meghatározza
- közös értékrend biztosítása
- lehetőség a módosításokra
- tárgyi eszközök, kellékek megléte

Tervezőmunkánk tartalma:

Éves ütemterv készítése, amely a tevékenységi területek (mese-vers, ének-zene, gyermektánc, rajzolás, festés, kézimunka, mozgás, külső világ tevékeny megismerése) anyagának tervezése egész évre.

Új óvodásoknál a befogadás terve és értékelése (reflexió).

Féléves nevelési terv (szept.-jan. és febr.-máj.): feladatok, célok, szokás és szabályrendszer meghatározása. Értékelés (reflexió) 3 hónaponként. A nevelési tervek kiterjednek:

- az egészség és környezeti nevelésre
- érzelmi, erkölcsi nevelés, szociális tapasztalatok biztosítására
- anyanyelvi és értelmi fejlesztésre és nevelésre
- a játéktevékenységekre
- munka jellegű tevékenységekre

Tematikus terv: egy hónapos terv témákkal, cél és feladatrendszerrel, képességfejlesztéssel, módszerek és eszközök felsorolásával.

Projekt tervezetek: A pedagógusok egyéni ötletei alapján

Heti terv: a kötött és kötetlen foglalkozások anyagának, feladatainak meghatározása.

Foglalkozási vázlat a pedagógus igénye szerint készül. Kötelező elkészíteni a következő esetekben: minősítő eljárás alkalmával, tanfelügyeleti látogatáskor, nyílt nap során és az óvodavezető kérése szerint.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a fejlődési napló, amely az óvodai élet folyamán rögzíti a tapasztalható változásokat, fejlődést, eredményeket. Szükség esetén speciális szakemberek segítségét kérjük, a szakvizsgálatokhoz pedagógiai véleményt írunk. A szakértői bizottság megállapításait figyelembe vesszük, a felülvizsgálatok időpontjait számon tartjuk. A szülőt évente legalább két alkalommal írásban tájékoztatjuk gyermeke fejlődéséről, de ha szükséges, ezt többször is megtesszük.

A fejlődési naplónk tartalma:

- személyes adatok
- testi képességek, egészséges életmód
- szociális képességek
- értelmi képességek
- az óvodai tevékenységek szintjei, ezzel kapcsolatos megfigyelések
- Szakértői Bizottság megállapításai, a pedagógus intézkedései
- Szakértői Bizottság felülvizsgálatának megállapításai
- rövid írásbeli értékelés, a fejlesztendő területek leírása
- a szülő tájékoztatása, aláírás a szülő részéről
- a gyermek fejlődésére tett megállapítások, egyéb megfigyelések

A gyermek személy anyaga (jelentkezési lap, adatlap) tartalmazza a gyermek és a szülők személyi adatait, elérhetőségét, a szülők egyéni kéréseit, közölnivalóját, megállapításait. Ezeket a lapokat a szülő tölti ki.

Minden SNI, BTMN, HH, HHH gyermek részére készül fejlesztési terv. Az SNI és BTMN esetben a szakértői vélemény a mérvadó, míg a HH és HHH esetben a gyermek megfigyelése, megismerése után készítjük el a fejlesztési tervet.

1. A gyermekek értékelése intézményünkben

Az óvodai életünk szerves részévé válik az értékelés, melynek során mindig szem előtt tartjuk a gyerekek egyéni sajátosságait, képességeit. Arra törekszünk, hogy értékelésünk bármelyik formája motiváljon, fejlesztő és nevelő szerepe megjelenjen. A gyerekek pedagógiai értékelésének megfelelő módja mintát ad az önértékeléshez, mások értékeléséhez.

Szövegesen, szóban és írásban is értékelünk. Leginkább a foglalkozások alkalmával tesszük (elmaradhatatlan!), de a szabad játéktevékenység során is rendszeresen alkalmazzuk. Nem kell minden gyermeki tevékenységet értékelni, ezt a pedagógusok döntenek el, mikor szükséges.

Az értékelés vonatkozhat egy gyermekre, kisebb gyermekcsoportra, vagy az egész csoportra.

Az értékelés célja:

- Tájékozódás, tájékoztatás az ismeretek elsajátításának mértékéről, a kitűzött tanulási cél elérésének szintjéről
- Reális önismeret, önértékelés kialakítása
- Frontális szinten összehasonlítási alapot ad.
- Nem a minősítés a célunk, hanem a hibák és nehézsége feltárása.

Az értékeléseinket mindig az ellenőrzés folyamata előzi meg. Óvodánkban lehetőséget adunk (főleg nagycsoportban) a gyerekek saját munkájának ellenőrzésére is, ez is alakítja önértékelésüket. Tehát a gyerekek már óvodáskorban elsajátítják, hogy feladataikat ellenőrizni szükséges. Az adott tevékenység értékelését soha nem keverjük össze az adott személy minősítésével. Ahhoz, hogy realisan értékeljünk, folyamatosan információkat gyűjtünk a gyermeki teljesítmények alakulásáról. Az egy csoportban dolgozó pedagógusok konzultálnak egymás között, ki mit tapasztal az adott gyermek teljesítményével kapcsolatban. Igyekszünk olyan értékelést végezni, ami megmutatja, hogy önmagához képest, honnan hová jut el a gyermek. Az eredményesség megállapítása fontos, de mindig, minden esetben a fejlesztés lehetőségeinek felmutatása kell, hogy kísérje-kövesse.

A gyermekek teljes körű megismerése

Intézményünk nevelőtestülete törekszik már kiscsoportban - a beszoktatást követően – a gyerekek minél szélesebb körben való megismerésére. Megállapítható a gyerekek körülbelüli fejlettségi szintje, fejlődési tempója.

Célunk a gyermeki játékszabadság figyelembevételével és tiszteletben tartásával az egyéni képességek olyan szintre történő fejlesztése, hogy a környezetében jól eligazodó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező, iskolai életre alkalmassá váló gyermekeket neveljünk.

2 . DIFER (Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer) alkalmazása

Diagnosztikus (helyzetfeltáró) fejlődésvizsgáló (DIFER) rendszer alkalmazása, mely által megtudjuk, hogy a kívánt képességek hol tartanak az optimumhoz képest.

Az óvoda az óvodás gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti. A gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatjuk. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják, köztük alkalmazzuk a Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszert.

A gyermek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel. Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A diagnosztikus (helyzetfeltáró) értékelés célja, a gyermek előzetes tudásának feltárása, mely segíti a tanulási, nevelési folyamat megtervezését az óvodapedagógus részére.

Megismerés - fejlesztés stratégiai lépései:

1. Adatgyűjtés - anamnézis, bemenet
2. Elemzés - anamnézis, bemenet
3. Tervkészítés - folyamatkövetés
4. Fejlesztés - folyamatkövetés
5. Értékelés - kimenet- „az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szint”

Az eredményes kisgyermekkorai fejlesztés feltétele:

- diagnosztika: tudjuk hol áll a gyermek a fejlődésben
- elsajátítási kritériumok: tudjuk, hová szeretnénk eljutni a fejlesztés során.

Diagnosztikus fejlődésvizsgáló rendszer 4-8 évesek készségfejlődésének vizsgálatára alkalmazható. Az iskolakezdés sikerességében meghatározó szerepet játszik, hogy hol tart az óvodás gyermek a készségek elsajátításában, amelyekre az iskolai tanulás építkezik. E készségek fejlődése időben elnyúló, évekig tartó folyamat. A DIFER Programcsomag (Nagy József, Fazekasné Fenyvesi Margit, Józsa Krisztián, Vidákovich Tibor) segíti az óvodai készségfejlesztő munkát. A benne szereplő tesztek diagnosztikus képet nyújtanak a készségek fejlettségéről, lefedik annak minden összetevőjét. A diagnosztikus térkép megmutatja, hogy mely összetevőket sajátította már el a gyermek és milyen fejlesztési teendők vannak még hátra. Egy-egy teszt sikeres megoldása az adott készség optimális begyakoroltságát, elsajátítását jelzi, amit a teszten elért 100 százalékponthoz közeli eredmény mutat. A DIFER programcsomag funkciója hogy segítse az eredményes iskolakezdést, hiszen az első tanévek eredményei meghatározóak a gyermekek tanulási motivációjában.

A vizsgálat menete:

A tesztek felvétele egyéni vizsgálat keretében történik. A készségek fejlettségének diagnosztikus feltérképezése kb.45-50 percet vesz igénybe. Ezt követi egy diagnózis elkészítése az eredmények tükrében, majd az egyéni fejlesztési javaslat összeállítása és a fejlesztés megkezdése. Bemeneti mérést 5 évet betöltött gyermeknél, kontrollmérést egy év múlva (6 évesen) készítik el az óvodapedagógusok. A kontrollmérés és a bemeneti mérés eredményeinek összehasonlító elemzése során megállapítjuk a vizsgált/fejlesztett készségek fejlődésének mértékét.

A tesztrendszerrel mérhető készségek:

- Írásmozgás – koordináció: megfelelő fejlettsége az eredményes írástanítás alapvető feltétele. Az iskolakezdés egyik kudarccforrása az írástanulás, amelynek a kialakulatlan írásmozgás – koordináció az oka.
- Beszédhanghallás – spontán fejlődő készség, lehetővé teszi a beszédhangoknak az észlelését. A beszédészlelés az olvasás – írástanulás kritikus kognitív feltétele.
- Relációszókincs - kialakulatlansága, fejletlensége során a gyermek leküzdhetetlen hátránnyal indul neki az iskolakezdésnek, mert nem vagy nehezen érti meg, amit a pedagógus beszél.
- Elemi számolás – pozitív egész számok egymás után való sorolása növekvő, csökkenő sorrendben. A tízes számkörbeli számkép-felismerést értjük.
- Tapasztalati következtetés – a gyermek személyes tapasztalataira és a mindennapi szituációk nyelvhasználatára épít.
- Tapasztalati összefüggés – megértés – Az összefüggések megismerésének, megértésének alkalmazásának készségei a tudásszerző képesség. Az iskolai eredményesség, az életminőség alapvető feltétele.
- Szocialitás – a személyiség szociális aktivitása, magatartása, viselkedése
- Elemi rendszerező képesség – A kognitív képességek egyike, a felismerést és a viszonyítást valósítják meg.
- Elemi kombinatív képesség – kombinatív gondolkodás – integráló szerepe van a gondolkodásban, lehetővé teszi, hogy a megadott elemekből létrehozzuk, felsoroljuk az összetételeket

Elsajátítási szintek:

Előkészítő

Kezdő

Haladó

Befejező

Optimum

Az eredményes iskolakezdés kritikus feltételeinek elsajátítása 3-4 éves korban kezdődik. Óvodánkban a DIFER alkalmazását a középső csoport elején végezzük. A teszt százalékpontban kifejezett globális mutatóinak átlaga adja a DIFER – indexet. Ez a legátfogóbb fejlődési mutató a gyermek általános fejlettségét, fejlődési folyamatát jellemzi. Ez egy megbízható iskolakezdési szűrés. Az iskoláskorba lépő gyermekeknél, akik csak az előkészítő és kezdő fejlettségi szintet érik el, ezen gyermekeket feltétlenül szakértői bizottság vizsgálatára javasoljuk.

**„A sikeres iskolakezdés egyik záloga
a gyermekek fejlődés mutatójának hatékony és eredményes kommunikálása
a család irányába” (Mód-Szer-Tár)**

Segítő beszélgetéssel kívánjuk a gyermek fejlődését elősegíteni a szülő számára a fogadó órákon, szülői értekezleteken.

Valljuk, hogy a szülők folyamatos tájékoztatása, együttműködése a sikeres iskolakezdés záloga:

- a problémák éles megfogalmazása,
- az okok kutatása a szülők bevonásával,
- az okok megszüntetésére a célok kitűzése,
- annak eléréséhez szükséges feladatok kijelölése, ütemezése,
- fejlesztés a családban és az óvodában.

Együttműködéssel hatékonyabbá és eredményesebbé tudjuk tenni a Miskei Óvoda nevelő munkáját.

XIV. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

Az óvodás gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. Óvodánk a „tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény”, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Az iskolakezdéshez szükséges: **testi, lelki és szociális érettség**, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

- megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- a három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmónikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.
- a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Legitimációs záradék

Intézmény OM-azonosítója: 201983	Igazgató: Vuitsné Enisz Piroska
Legitimációs eljárás Elfogadó határozat	
A Miskei Óvoda nevelőtestülete és Szülői Szervezete a Pedagógiai Program módosításait megismerte és véleményezte. Miske, 2023.09.01.	
Nevelőtestület nevében: Follárdtné Fenyvesi Magdolna igazgató helyettes	Szülői Szervezet nevében: Dézsi Zoltán
Jóváhagyta és egyetértését nyilvánította a fenntartó nevében: Dr.Serfőző Csaba polgármester Úr	
A program a fenntartóra nem hárít többletköltséget. Miske, 2023.09.01.	
Érvényessége: a kihirdetés napjától 2023.09.01-től visszavonásig	
A dokumentum jellege: nyilvános, megtekinthető óvodavezetői irodában, az Oktatási Hivatal felületén (www.oktatas.hu), a KIR közzétételi listában, az óvoda honlapján (www.ovoda.miske.hu)	

Legitimációs záradék

Intézmény OM-azonosítója: 201983	Igazgató: <i>Vuicsné Enisz Piroska</i> Vuicsné Enisz Piroska
Legitimációs eljárás Elfogadó határozat	
A Miskei Óvoda nevelőtestülete és Szülői Szervezete a Pedagógiai Program módosításait megismerte és véleményezte. Miske, 2023.09.01.	
Nevelőtestület nevében: <i>Follárdné Fenyvesi Magdolna</i> Follárdné Fenyvesi Magdolna igazgató helyettes	Szülői Szervezet nevében: <i>Dézi Zoltán</i> Dézi Zoltán
Jóváhagyta és egyetértését nyilvánította a fenntartó nevében: <i>Dr. Serfőző Csaba</i> Dr. Serfőző Csaba polgármester Úr	
A program a fenntartóra nem hárít többletköltséget. Miske, 2023.09.01.	
Érvényessége: a kihirdetés napjától 2023.09.01-től visszavonásig	
A dokumentum jellege: nyilvános, megtekinthető óvodavezetői irodában, az Oktatási Hivatal felületén (www.oktatas.hu), a KIR közzétételi listában, az óvoda honlapján (www.ovoda.miske.hu)	